

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 38 ★ ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1981 ★ ΝΙΣΑΝ 5741

אליה ברabb ואלה בסוכים ואנחנו בשם' אליהינו נבד
המה ברען ונפלנו ואנחנו קמננו ונתעוזה

«Οι μέν εις ἀμάξας, οἱ δέ εις ἵππους, ἀλλ᾽ ἡμεῖς εἰς τό σηνομα
Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν θέλομεν καυχᾶσθαι οὐτοι συνε-
κάμφθησαν καὶ ἐπεσαν, ἡμεῖς δέ ἀνέστημεν καὶ ἀνωρθώ-
θημεν». (Ψαλ. 20:8 – 9).

Η ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η ΜΝΗΜΗ καί πάλι τόν φετεινό Ἀπρίλιο γυρίζει στά ἀθῶα θύματα τοῦ Ὁλοκαυτώματος. Γιά νά ύπενθυμίση, νά ἔξηγήση καί νά τιμήσῃ.

Ο ΡΟΛΟΣ τῆς ιστορικῆς Μνήμης δέν εἶναι ἐκδικητικός. Σκοπός της εἶναι νά διασώση τά στοιχεῖα καί νά μελετήση τά λάθη τοῦ παρελθόντος. Καί πάνω ἀπ' ὅλα νά ἀναζητήση καί νά διαλογισθῆ ὑπεύθυνα γύρω ἀπό τό νόημα τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων.

ΤΡΙΑΝΤΑ ἔξι χρόνια ἀπό τό τέλος τοῦ β' Παγκοσμίου Πολέμου τό βαρύ ἔργο τῆς διαφυλάξεως τοῦ μηνύματος τῆς Ιστορίας ἀνήκει πιά μόνο σ' αὐτή: οἱ μεταγενέστεροι χρειάζεται νά μάθουν ὅτι ἐ-κατομμύρια ἀνθρωποι ύπέφεραν καί δολοφονήθηκαν λόγω τῆς φυλῆς πού ἀνήκαν καί τῆς θρησκείας πού πίστευαν. Ἀποστολή τῆς Ιστορίας εἶναι νά τοποθετῇ σωστά τά γεγονότα, νά ἀπονέμη δικαιοσύνη.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ σήμερα πού, γιά λόγους καθαρά πολιτικούς καί προ-παγανδιστικούς, γιά σκοπούς ἔξω ἀπό τήν ιστορική ἀλήθεια, με-ρικοί, ἐλάχιστοι, προσπαθοῦν νά θέσουν ὑπό ἀμφισβήτησιν τή Θυσία 6.000.000 ἀθώων ἀνδρῶν, γυναικῶν καί παιδιῶν, μιά μό-νη ἀπάντησις ύπάρχει: ἡ ἀπάντησις τῆς Ιστορίας.

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ἀπάντησις, πού εἶναι ἀποτέλεσμα ἐπιστημονικῆς ἔ-ρευνας, εἶναι ἡ μόνη πού μπορεῖ νά καταπολεμήσῃ τήν ἀνακρί-βεια καί τό ψέμα. Κι ἀπό τήν ἄλλη πλευρά νά καταξιώσῃ καί νά τι-μήσῃ.

**ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΑ
ΜΝΗΜΗΣ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ**

‘Η τραγωδία τῶν Ἑβραίων

‘Η ἔννοια τῆς Ἀντίστασης εἶχε διαμορφωθεῖ σέ συνάρτηση μέ τήν ἔννοια τῆς Κατοχῆς. ‘Οπως ὁ ὄρος «Κατοχή» ἦταν ἡ ἔκφραση ἐνός συμπλέγματος περιστατικῶν, πού πήγαζαν ἀπό τίς ἐνέργειες τοῦ ξένου κατακτητῆ, κατά τόν ὕδιο τρόπο καὶ ἡ «Ἀντίσταση» ἦταν ἔνας ὄρος, πού τόν συνέθεταν περιστατικά βγαλμένα ἀπό τίς ἐνέργειες τοῦ κατακτημένου λαοῦ. ‘Η πείνα, ἡ βία, ἡ προδοσία, ὁ τρόμος, οἱ τουφεκισμοί, ἥσαν τά μεγάλα κεφάλαια τοῦ χρονικοῦ τῆς γερμανικῆς Κατοχῆς. Τό μίσος, ἡ δολιοφθορά, τό γενναιὸ φρόνημα, τό χτύπημα τοῦ ἔχθροῦ, ἡ πίστη στή νίκη, ἡ προσδοκία τῆς ἐλευθερίας, ἥσαν τά κεφάλαια τῆς ἑλληνικῆς Ἀντίστασης. Τούτη ἡ πολυπλόκαμη Ἀντίσταση εἶχε πλέξει, πάνω ἀπό τήν πόλη καὶ μέσα στήν πόλη, ἔνα πυκνό δίχτυ κι ὅλοι οἱ Ἕλληνες, ὁ καθένας μέ τόν τρόπο του, ἐργαζόταν γιά τό μεγαλύτερο πύκνωμά του. ‘Η Ἀντίσταση εἶχε φωλιάσει μέσα στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων καὶ μέσα στά σπίτια. Καὶ προχωροῦσε σέ ύπογεια μέ κρυφές καταπατές, ὅπου οἱ «συνωμότες τῆς ἐλευθερίας» κατάστρωναν τά σχέδια γιά τήν ἔξουθένωση τοῦ ἔχθροῦ, σύμφωνα μέ τίς μυστικές ἐντολές τῶν Συμμάχων. ‘Ολες τοῦτες οἱ ἀπόκρυφες ἐνέργειες τῆς Ἀντίστασης ἔπαιρναν κάποτε τήν ἔκφρασή τους σέ μιά φονική ἐνέδρα πρός κάποια ἔχθρική φάλαγγα καὶ τότε οἱ τοῖχοι τῆς πόλης γέμιζαν μέ τούς καταλόγους τῶν τουφεκισμένων καὶ τά χωριά μέ καπνούς καὶ ἐρείπια. ‘Υπῆρχε μιάδ ὄμοιομορφία σχεδόν τῶν τρόπων τῆς Ἀντίστασης σ’ ὅλα τά μέρη τῆς Ἑλλάδας, γιατί ὄμοιόμορφοι ἦσαν κ οἱ τρόποι πού ἐπιβαλλόταν ἡ ἔχθρική Κατοχή. Μονάχα ἡ Θεσσαλονίκη εἶχε τή θλιβερή, τήν ἀνατριχιαστική μοίρα, νά δοκιμάσει καὶ μιά καινούργια μορφή τῆς Κατοχῆς, πού ἦταν ἡ ὄριστική καταδίκη τοῦ χιτλερισμοῦ στή συνείδηση τῆς ἀνθρωπότητας. Ἡταν ἡ μεγάλη τραγωδία, πού κρατᾶ ἔνα ὀλόκληρο κεφάλαιο στήν ιστορία τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πόλεμου, μέ τόν ἀπάισιο τίτλο: «‘Η ἔξοντωση τῶν Ἑβραίων».

Τούς πρώτους μῆνες τῆς Κατοχῆς τίποτε δέν πρόλεγε τήν τραγωδία τῶν Ἑβραίων τῆς Θεσσαλονίκης. ‘Ο ἔξυπνος αὐτός λαός, μ’ ὅλη τήν δύστητα τοῦ ἔνστικτου τῆς αὐτοάμυνας, πού μορφώθηκε στή συνείδησή του, ύστερ’ ἀπό τόσους διωγμούς μέσα στό χώρο τῆς ίστορίας, δέν εἶχεν ὑποπτευθεῖ τήν πανοργία τῶν χιτλερικῶν. ‘Ἄν τήν εἶχεν ὑποπτευθεῖ ἔνα μεγάλο μέρος Ἑβραίων θά μποροῦσε νά εἶχε σωθεῖ, μέ τή διάρροή του σέ ἀπρόσιτα μέρη τῆς χώρας, ὅταν ἀκόμα δέν εἶχεν ὀργανωθεῖ ἡ Κατοχή, μέ τίς μυστικές τῆς ὑπηρεσίες. ‘Η φαινομενική ἀδιαφορία τῶν Γερμανῶν εἶχε κοιμίσει τούς Ἑβραίους, σέ σημείο πού μερικοί ἀπ’ αὐτούς νά ἀναθαρρήσουν καὶ νά σκεφθοῦν καὶ συνεργασία ἀκόμα μαζί τους. Καὶ μέ τά πρώτα κρούσματα ἀντι-

σημιτισμοῦ, πού περιορίζονταν μονάχα στό κόλλημα μιᾶς ταινίας στά καταστήματά τους, μέ τήν ἔνδειξη «ἐβραϊκόν», δέν εἶχαν ἀκόμη χάσει τήν αἰσιοδοξία τους. ‘Η ἀπαισιοδοξία ἀρχισε μέ τή διάκριση τῶν ἑριφών ἀπό τά πρόβατα, μέ τό ύποχρεωτικό καρφίσωμα στό πέτο τοῦ σακκακιοῦ τους ἐνός κίτρινου ἀστεριού, σέ μέγεθος παλάμης μικροῦ παιδιοῦ, γιά νά κλιμακωθεῖ ἀργότερα σέ ἀγωνία καὶ ἀπόγυνση, γιά νά φθάσει στό τέλος στή φρίκη τοῦ θανάτου. ‘Ολοι ἔμεις, πού εἶχαμε τό θλιβερό προνόμιο ν’ ἀνίκουμε στήν «άρια φυλή», χάσαμε τό δικαίωμα νά χαιρετούμε στό δρόμο τούς Ἑβραίους φίλους μας, γιατί τό κίτρινο ἐκείνο ἀστέρι τοῦ Δαυίδ ἦταν σφραγίδα τιμωρίας καὶ καταδίκης. ‘Ανταλλάζαμε μονάχα βλέμματα γεμάτα θλίψη, κ’ ἦταν σά νά

Νταχάου 1945: Οι φωτογραφίες αύτές ἀγοράστηκαν στήν πλατεία τοῦ Νταχάου ἀπό τόν ἀπελευθερωθέντα δμηρο κ. Ἀβραάμ Σάρδα.

Ο άειμνηστος σοφολ. Αρχιμαρβίνος Κερκύρας Ιακώβ Νεχαέμ. Έξετελέσθη μέτοις λοιπούς Κερκύραιους Ιαραπλίτες στό θάλαμο αεριών τού Αουσβίτς, κατόπιν τῆς «διά δακτύλου» επιλογῆς τους ἀπό τὸν «Δρ. Μένγκελε», πρός τὰ τέλη τοῦ Ιουνίου 1944.

τούς λέγαμε νά μή χάνουν τό θάρρος τους. Καί τότε άκομα πολλοί ἀπ' αὐτούς δέν εἶχαν συνείδηση τῆς μεγάλης τελεκῆς συμφορᾶς πού τούς περίμενε. Γιατί περπατούσαν στό δρόμο σχεδόν άγερωχοι, περήφανοι γιά τήν τιμή τούτης τῆς διάκρισης.

Ἐπειτα ἀπαγορεύθηκε στούς Ἐβραίους νά χρησιμοποιούν τά τράμ καί τά λεωφορεῖα. Πολλοί ἀπ' αὐτούς ἐπρεπε νά διανύσουν χιλιόμετρα ὀλόκληρα, γιά νά φθάσουν στό διοικείου τους. Κ' ἥρθε ἡ μέρα, πού τούς ἀπαγορεύθηκε καί ἡ κυκλοφορία στούς δρόμους. Διατάχθηκαν ν' ἀδειάσουν τά σπίτια τους, ὅσα βρίσκονταν στό κέντρο τῆς πόλης, καί νά συμπτυχθοῦν, μέτοις όμοφύλους τους, στίς ἀκραίες συνοικίες. Τά ἐβραϊκά καταστήματα κατασχέθηκαν. Καί, γιά νά τηρηθεῖ μιά ἐπίφαση νομιμότητας, ἄρχισε νά γίνεται ἡ ἀπογραφή τῶν ἐμπορευμάτων, μέτην παρουσία τῶν ἰδιοκτητῶν τους, πού τώρα κατέβαιναν, γιά τοῦτο

μονάχα τό σκοπό, συντεταγμένοι κατά ὅμαδες. Καί σέ κάθε ὅμαδα εἶχε ταχθεῖ ἔνας ύπεύθυνος Ἐβραῖος, μέτια διακριτική ταινία στό χέρι. Κ' ἦταν τοῦτος ἔνα ύποκείμενο τοῦ ὑπόκοσμου, πρόθυμος νά γλύψει τὴν μπότα τοῦ κατακτητῆ, ἔτοιμος νά προδώσει τοὺς ὄμοφύλους του, νά τούς χτυπήσει ἀκόμη μέτοι παστιγίο πού τοῦχαν δώσει, μόνο καὶ μόνο γιά νά σώσει ἀπό τὸν ἀφανισμό τὸ δικό του ἄθλιο σαρκίο. Κανένας ἀπό τούτους τούς ἔξωμότες δέν μπόρεσε στό τέλος νά σωθεῖ. Κουβαλοῦσαν τὴν καταδίκη τους μέσα στό ἴδιο τούς τό σίμα.

Τό ἐπόμενο στάδιο τοῦ διαδικασμοῦ ἦταν ἡ συγκρότηση Ἐβραϊκῶν ταγμάτων ἐργασίας. Ἔνα πυρωμένο πρωΐνο τοῦ Ιουλίου τοῦ 1942, ὅλος ὁ ἀρσενικός πληθυσμός τῶν Ἐβραίων εἶχε συγκεντρωθεῖ στήν πλατεία Ἐλευθερίας. Κάτω ἀπό ἔναν τυραννικό ἥλιο, τούς ἐπέβαλαν νά κάμουν σουσηδικές ἀσκήσεις, νά περπατοῦν μέτα τά γόνατα κάτω στή γῆ, νά στέκονται μέτο τό ἔνα πόδι στὸν ἀέρα. Ἡ κάτη ἀδειότητα πληρωνόταν μ' ἔνα μαστίγωμα. Εἶχε γεμίσει ὁ χώρος ἀπό λιπόθυμους γέρους καὶ παιδιά, πού δέν μπόρεσαν νά ἀντέξουν στό μαρτύριο. Ὁ ἔξευτελισμός τοῦτος τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας ἀπέβλεπε στήν καταρράκωση τοῦ ηθικοῦ τῶν Ἐβραίων. Οἱ νέοι ἄντρες, στηριγμένοι σέ μια κολώνα μίσους, πού κρατούσαν μέσα τους, μπόρεσαν νά μήν πέσουν καταγῆς. Ἀπό τούτους συγκροτήθηκαν τά τάγματα ἐργασίας. Καί στάλθηκαν σέ διάφορα βαριά ἐργα τῆς ύπαιθρου καί σπέρνανε κάθε μέρα τή γῆ μὲ κουφάρια, σκελετωμένα ἀπό τήν ἔξαντληση. Οἱ γέροι, τά παιδιά, οἱ ἄρρωστοι καὶ οἱ γυναῖκες εἶχαν τώρα συγκεντρωθεῖ στό στρατόπεδο τοῦ Χίρα. Κι ἦταν τοῦτο τό στρατόπεδο μιά συνοικία περιχαρακωμένη μέτα συρματόπλεγμα κι εἶχε τ' ὄνομα τοῦ Βαρώνου Χίρα, ἐνός πλούσιου Ἐβραίου τοῦ παλιοῦ καιροῦ, πού εἶχε χτίσει τό δύμανυμο νοσοκομεῖο κι ἄλλα ιδρύματα, γιά τήν προστασία τῶν φτωχῶν Ἐβραίων.

Αὐτούς τώρα τούς δύστυχους Ἐβραίους ἀγωνιζόταν νά σώσει ἀπό τόν ἀφανισμό ἔνας καλοκάγαθος Ἀρχιραβίνος, ὁ δόκτορ Κόρετς, πού εἶχεν ἔρθει στή Θεσσαλονίκη ἀπό τήν Πολωνία, λίγα χρόνια πρίν ἀπό τόν πόλεμο. Ὁ ἀληθινά πολιτισμένος ἐκείνος Ἀρχιραβίνος εἶχε κατακτήσει τήν ἀγάπη καί τών Χριστιανῶν, γιατί ἡ πρώτη του μέριμνα ἦταν νά πολεμήσει τίς παλιές προκαταλήψεις καί νά ριζώσει στήν ψυχή τῶν Ἐβραίων τή συνείδηση τοῦ Ἑλληνικα πολίτη. Τούτη ἡ ἀλληλική συνείδηση εἶχεν ἀναδεῖξει πολλούς Ἐβραίους ἥρωες στόν πόλεμο τῆς Ἀλβανίας κι εἰ-

ΓΙΩΡΓΟΥ ΘΕΟΤΟΚΑ

«ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΚΑΙ ΟΔΟΙΠΟΡΟΙ»

— Λοιπόν, Θεανώ Γαλάτη, συνέχισε ὁ κατήγορος, τόν εἶδα κι ἔγω, μιά φορά, τόν ἑραστή σου, καί θά σου πῶ πῶς καὶ πότε τόν εἶδα, γιά νά τ' ἀκούσουν όλοι ἔδω μέσα. Ἐίταν τόν Ιούλιο τοῦ 1942, στή Θεσσαλονίκη, στήν πλατεία τῆς Ἐλευθερίας, μιά μέρα πού ἔκαιε πολὺ ὁ ἥλιος. Ἐκεῖ, οἱ Γερμανοί εἶχαν μαζέψει τούς Ἐβραίους τῆς Θεσσαλονίκης, τούς ἄντρες ἀπό δριμένες ἡλικίες, χιλιάδες ἀνθρώπους, γιά νά τούς καταγράψουν, καθώς ἔλεγαν, καὶ νά τούς βάλουνε σέ δουλειά. Τούς εἶχαν δῆλη μέρα στόν ἥλιο, νά ξερωφήνονται δλόρθοι. Ἐνώ γινόταν ἡ καταγραφή, ὅμιλοι ἀπό Ἐς — Ἐς γυρνούσαν ἀνάμεσά τους, κρατώντας ἀπό τό λουρί κάτι πελώρια, ἀγριεμένα λυκόσκυλα, καὶ ἀπασχολούσαν τούς Ἐβραίους μέ διάφορα παιχνίδια, γιά νά περνά ἡ ώρα. Τούς προστάζανε νά ξεγυμνωθοῦν καὶ τούς ἀνάγκαζαν, παρέες - παρέες, νά κάνουν γυμναστική ἡ νά χορεύουν. Ὄταν κανείς σωριαζότανε λιγοθυμισμένος ἀπό τήν κάψα καὶ τήν κούραση, τοῦ δειξιάζαν κουβάδες νερό στό κεφάλι γιά νά τόν συνεφέρουν καὶ νά ξαναρχίσει. Ἀλλους ἔβαζαν νά κυλιοῦνται γυμνοί, σάν βαρέλια, σ' δῆλη τήν πλατεία, ἀπό δκρη σ' δκρη. Καί, πότε - πότε, ὅταν κορυφωνόταν τό γλέντι, ἀμολούσαν ἀπάνω τους τά λυκόσκυλα γιά νά τούς ξεσκίσουν. Ξέρεις ποιός εἶχε τό γενικό πρόσταγμα σ' αὐτή τήν ἐπιχείρηση, ποιός τά εἶχε ὄργανώσει δῆλα τοῦτα, ἀληθινά σάν σκηνοθέτης, καὶ τά πρόσταζε καὶ τά ἐπιθεωροῦσε καὶ τά χαιρότανε ἀπ' δλους πολύ πολύ; Τόν εἶδα μέτα τά μάτια μου, Θεανώ Γαλάτη. Εἴταν ὁ ταγματάρχης Χίλεμπραντ, σ' φίλος σου, σ' σνθωπος, σ' καλλιτέχνης!

(Ἀπό τό δύμανυμο βιβλίο, Ἐκδοτικός Οίκος Γ. Φέξη, Αθῆναι 1961, σελ. 340).

χε πληθύνει τήν τάξη τών άνωπήρων τοῦ πολέμου. Ο δόκτορ Κόρετς, μέ μερικά μέλη τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐβραϊκῆς Κοινότητας, εἶχαν κάποιαν ἐλευθερία στίς κινήσεις τους, γιατί ἦταν πολὺ χρήσιμη στούς Γερμανούς ἡ μεσολάβηση τους, γιά τή σύναξη τῶν λύτρων. Εἶχαν προσφερθεῖ πολλές χιλιάδες χρυσές λίρες γιά τή σωτηρία τῶν Ἐβραίων τοῦ στρατόπεδου Χίρς. Ο δόκτορ Μέρτεν ἦταν ὁ πρωταγωνιστής στίς διαπραγματεύσεις ἑκείνες. Κι' ὅταν πιά εἶχεν ἔξαντληθεὶ ἡ χρησιμότητα τοῦ Ἀρχιραββίνου Κόρετς, φορτωθήκε τοῦτος σ' ἔνα βαγόνι καί στάλθηκε στήν Πολωνία, γιά νά πεθάνει. Κι οι ταλαιπωροί Ἐβραίοι, μαζί μὲ τό χρυσάφι τους, εἶχαν χάσει πιά καί τό μοναδικό τους προστάτη. Δέν ἔμενε τώρα παρά καί τό δικό τους φόρτωμα στά βαγόνια τοῦ θανάτου.

Η ιστορική ἀλήθεια τό ἀπαιτεῖ νά σημειωθεῖ καί μιά διαφορετική ἑκδοχή, γιά τό ρόλο τοῦ Ἀρχιραββίνου στή σωτηρία τῶν Ἐβραίων. Κατηγορήθηκε ὁ δόκτορ Κόρετς ἀπό πολλούς ὄμοφύλους του ὅτι εἶχε ἀντικρύσει με πολλήν ἀφέλεια τή χιτλερική δολιότητα. Μεγαλωμένος στά πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας, πίστευε στήν ἐντιμότητα τῶν παλιῶν Γερμανῶν. Κι' ἀκόμα πίστευε στή διαβεβαίωση τοῦ Μέρτεν πώς ἦταν δυνατό νά σωθοῦν οι Ἐβραίοι, μέ τήν καταβολὴ λύτρων. Οι Ἐβραίοι τοῦ καταδύγισαν τήν εύθυνη τούς κοίμισε μέ τήν ἀφελή αἰσιοδοξία του κι ἔχασαν ἔτσι πολύτιμο χρόνο γιά τή σωτηρία τους. "Ομως, γιά τίς ἀγνές προθέσεις τοῦ Ἀρχιραββίνου, συνηγοροῦν τά δάκρυα πού εἶχε χύσει μπρός στόν "Ἐλληνα πρωθυπουργό τῆς Κατοχῆς. Κ' ἐπειτα ὁ ἴδιος ὁ θάνατός του στά στρατόπεδα τῶν χιτλερικῶν βασανιστηρίων.

Η χιτλερική δολιότητα καί στής στερνές τοῦτες στιγμές τῆς μεγάλης τραγωδίας, προσπάθησε νά παραπλανήσει τούς Ἐβραίους. "Ηθελε νά ἀποφύγει τίς ὄμαδικές αὐτοκτο-

Δύο σχέδια Ἐβραίων πού ἔζησαν στήν κόλαση τῶν λάγκερ.

Ἀνετίναξε τό κρεματόριον

Ο ἡρωικός ἀξιωματικός τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ Ἰωσήφ Βαρούχ, ἐβραϊκῆς καταγωγῆς ἐκ Κερκύρας, μέ τήν στολή τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ. Συλληφθείς μέ ἄλλους ὄμοεθνεῖς του ὑπό τῶν Γερμανῶν, μετεφέρθη εἰς τό στρατόπεδον τοῦ Ἀουσβίτς, ὅπου ὑπεβλήθη εἰς φρικώδη βασανιστήρια. Άλλ' ὁ Βαρούχ ἐξεδικήθη τούς δημίους του: Κατέρθωσε νά ύφαρπάση ποσότητα ἐκρηκτικῶν ύλῶν, μέ τάς ὁποίας ἀνετίναξε τό κρεματόριον τοῦ Ἀουσβίτς, ψάλλων τόν ἔθνικόν ύμνον. Ο ἡρωικός Ἰωσήφ Βαρούχ ἐτάφη ὑπό τά ἐρείπια. («Βήμα», 7.2.1967).

νίες τῶν Ἐβραίων, τό σύρσιμο τῶν γυναικῶν μέσα στοὺς δρόμους. Καὶ σχέδιον τούς εἶχε πείσει πώς ἦταν ἀνάγκη νά μεταφερθοῦν σέ στρατόπεδα τῆς Γερμανίας, ὅπου θάσαν πιό σίγουροι, ὅπου θά μποροῦσαν, μέ τή δουλειά τους, νά ξαναρχίσουν μιά νέα ζωή. Καὶ τούς ἐπέτρεψε νά πάρουν μαζί τους λίγα ρούχα, λίγα πράγματα, ὅσα τέλος πάντων θά μποροῦσε ὁ καθένας νά κουβαλήσει. Καὶ σύμφωνα μ' ἔνα πρόγραμμα, ὅρχισε ἡ νέα «Ἐξοδος» τῶν Ἐβραίων, διχούτη τή φορά πρός τή σωτηρία, ἀλλά πρός τό βέβαιο θάνατο. Κάθε μέρα, μιά φάλαγγα ταλαιπωρημένων ἀνθρώπων, γέροι πού σερνόντανε σχέδιον παράλυτοι, παιδιά πού κρατοῦσαν τό χέρι τής μάνας τους μ' ἔντρομα μάτια, γυναικες ἀφωνες ἀπό τή συνείδηση τῆς μεγάλης συμφορᾶς, διασχίζανε τήν Ἑγνατία, ἀγκουμαχώντας κάτω ἀπό τό φορτίο ἐνός δέματος καί τραβοῦσαν, σέ σιωπηλή παρέλαση, πρός τό σιδηροδρομικό σταθμό. Κι ἡ κουστωδία τῶν Ἐς – Ἐς,

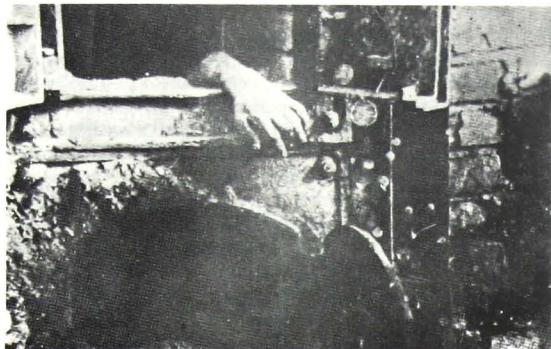
Κρεματόρια, καταναγκαστικά έργα μέσα στην παγωνιά, όπανθρωπα πειραματα, πείνα, άνθρωποι σκελετοι. Παντού οι ίδιες εικόνες φρίκης: Στό Μπέργκεν - Μπέλσεν, στό Μάουντ - χάσουν, στό Μάϊντανεκ, στό Άγιο Σάββα, στό Μπούχενβαλντ, στό Άουσβιτς. Ποιος θέλει νά ξεχασθοῦν;

μέ βλοσυρό μάτι, περιχαράκωνε τούτη τή συνοδεία τής συμφορᾶς, έτοιμη νά καταφέρει τόν υπόκοπανο τού τουφεκιού σ' ένα βραδυποροῦντα ή σέ κάποιον από τούς άφωνους θεατές τών πεζδρομίων, πού θάξε τήν άποκοτά, έστω και μ' ένα νεύμα, νά δείξει κάποια συμπάθεια.

Στεκόμουν, μέ τήν άνασα κομψένη, στήν άκρη τού πεζοδρομίου κι έκλαιγα μέσα μου γιά τούτη τήν καινούργια μορφή τής δυστυχίας, πού μαζί μέ τό σώμα σκοτώνει καί την ψυχή τού άνθρωπου. Μάς κοίταζαν περίλυποι οι δύστυχοι τούτοι μελλοθάνατοι κι έμεις μόλις πού σαλεύαμε τά χείλη, φωνάζοντας μονάχα μέ τήν ψυχή μας: «Στό καλό, άδελφια τού πονού, στό καλό, η φωτεία 'Άβραάμ, πού μούφερνες τό γάλα κάθε πρωΐ, στό καλό, Ραχήλ, μέ τό ξυρισμένο τώρα κεφάλι, πού κάποια τρελλή νύχτα τής νιότης μας, στό χορό τής «Άνεμώνης», τά μεγάλα σου μαύρα μάτια μᾶς έιχαν πει τό μυστικό τραγούδι τού έρωτα. Στό καλό, στό καλό».

Στό σιδηροδρομικό σταθμό παιζόταν ή τελευταία πράξη τού άποχαιρετισμού. Τώρα ή δολιότητα είχε παραχωρήσει τή θέση της στόν κυνισμό. Οι Γερμανοί μαζεύανταν τούς δύστυχους μελλοθάνατους σέ μιά μεγάλη άποθηκη, άπ' όπου βγαίνανε χωρίς έφοδια, μέ μόνο τό φτωχό τους ρούχο, άφου είχαν ύποστει καί τή στερνή ταπείνωση τής έρευνας καί στά πιό άποκρυφα μέρη τού κορμού τους. Καί στοιβάζανε κατόπιν στά φορτηγά βαγόνια τούτο τό θλιβερό φορτίο, άπ' όπου είχε λειψει καί τό στερνό άπόθεμα δύναμης, γιά μιάν έστω κι' άπεγγνωσμένη άμυνα. Κι' άφου πετούσαν οι δήμιοι μέσα στό βαγόνι ένα μετάλλιο δοχείο γιά τή συλλογή τής άνθρωπηνς άνάγκης, κλείναντε τίς βαρείές θύρες καί δίνανε τό σύνθημα γιά τό ξεκίνημα πρός τό θάνατο. Κι' άνοιγαν οι βαριές τούτες θύρες μονάχα στούς ένδιάμεσους σταθμούς, γιά ν' άνασυρθοῦν οι πεθαμένοι. Θεέ τού Ισραήλ, ίνα τί άπεστρεψας τό πρόσωπον άπο τού λαού σου;

Λίγα χιλιόμετρα πρίν άπο τή Λαμία, τό τραίνο είχε πάλι σταθεί, κοντά σέ μιάν έρημιά, όπου ή ψυχή μου δοκιμάσθηκε άπο τή φοβερή σκηνή μιᾶς δαντικής κόλασης. Δέν είναι σχήμα λόγου τούτη ή πολυμεταχειρισμένη έκφραστ. Έκει κάτω στή μικρή χαράδρα, μπροστά στό σταματημένο τραίνο, παιζόταν ή τελευταία πράξη ένός έπεισοδίου άπο τήν κόλαση τού μεγάλου Φλωρεντίνου. Ήσαν στημένα μερικά παραπήγματα, όπου πρίν άπο λίγους μήνες ίσως στεγαζόταν κάποιο «τάγμα έργασίας» τών ταλαίπωρων Έβραιων. Τώρα είχαν άπομεινει κάμποσα ζωντανά ξεφτίδια, πού φαίνεται πώς κάποτε ήσαν άνθρωποι. Σκελετώμένα σώματα, μέ ίχνη πάνω τους άπο κουρέλια, μόλις πού σαλεύανε άπο τήν άνημποριά. Καί τά πρόσωπα, δίχως άν-

θρωπιά, έμοιαζαν μορφές πληγωμένων ζώων πού ξεψυχούσαν. Προσπαθούσαν νά περπατήσουν καί τρίκλιαν, σκοντάφτανε πάνω στίς πέτρες καί τότε έτρεχε ό φύλακάς τους, ένας Έβραιος έξαμώτης, καί κατέβαζε μ' άρμη στό κουρελιασμένο σώμα τό γερμανικό του μαστίγιο. Κι οι στρατιώτες τής φρουράς καπνίζανε μέ απάθεια κι' ούτε κάν καταδέχονταν νά ρίξουν ένα βλέμμα έπιδοκιμασίας, πού τόσο πολύ τό άποζητούσε ό δημόφυλος έξαμώτης.

Μερικά άπο τά άνθρωπινα έκεινα ύπολειμματα, στέκονταν άσαλευτα άντικρου στό τραίνο, μ' ένα βλέμμα κι έκεινο άσαλευτο, μέ τήν άντρικη τους φύση γυμνή μπρός στά μάτια τών έπιβατών. Είχεν απόλειπει τούς ζωντανούς έκεινους νεκρούς ή άνθρωπια, ή άπαθεια τού ζώου τούς είχε φορέσει τή μάσκα της, ή φυσική «αιδών», πού ζέρει αύθορμητα ν' άντιδρα, ήταν κι έκεινη πεθαμένη μέσα τους. Καί πάρα κάτω, στό βάθος τής μικρής χαράδρας, ένα στενόμαρκο σανίδι ζευγάρωνε τίς δυό της πλευρές. Κι ήσαν ύποχρεωμένες τούτες οι κινούμενες σκιές, μέ τήν άπειλή τού τουφεκιού, νά κατεβαίνουν ώς τή μικρή χαράδρα, νά στέκονται πάνω στό σανίδι κι άπο κει νά κάμνουν τή φυσική τους άναγκη. Κι ή χαράδρα ήταν τόσο βαθύς όχετός, όπου είχαν ταφεί πολλοί «κεκυρκότες» Έβραιοι, όπου μ' ένα παραπάτημα πέφτανε τούτα τά άνθρωπινα κουρέλια. Οι μεγάλοι σφαγείς τής ιστορίας ποτέ δέν είχαν έπινοήσει έναν τέτοιου είδους τάφο γιά τήν άνθρωπινη άξιοπρέπεια. Τούτο φαίνεται πώς ήταν προνόμιο τού δικού μας «πολιτισμένου» αιώνα.

Είχα κουρνιάσει σέ μιά γωνιά τού βαγονιού, μέ κλεισμένα τά μάτια άπο ντροπή καί άδυνη. Ένοιωθα πώς ήμουν κι έγω ένας συνένοχος στό μεγάλο έκεινο έγκλημα, γιατί δέν είχα τή δύναμη νά φωνάξω γιά τό σκότωμα τούτο τής άνθρωπιας, γιατί δέν είχα τό κουράγιο ν' άκολουθήσω τούς συνανθρώπους μου τούτους στόν τάφο τής μεγάλης ντροπής. Κι ή ντροπή μαζί μέ τήν άδυνη μου κουρυφώθηκαν, θτάν ένοιωσα νά φεύγει τό τραίνο άπο τή σκηνή τής δαντικής τραγωδίας. Καί νά συναποκομίζει τό άλλο φθηνό άνθρωπινο φορτίο, πούχε τό μέγα προνόμιο νάχει πάνω του κολλημένη τήν έτικέττα τής «άριας φυλής». ■

Ό Γ. Θ. Βαφόπουλος (1904 -) διετέλεσε διευθυντής τής Δημοτικής Βιβλιοθήκης Θεσσαλονίκης. Κύρια έργα του: «Τά ρόδα τής Μυρτάλης», «Έσθρη», «Προσφορά», «Έπιθανάτια καί σάτιρες». Η ποίησή του ξεχωρίζει γιά τήν άρμονία, τήν ποιότητα καί τή διαφάνεια της.

Τό κείμενο πού δημοσιεύουμε είναι άπο τής «Σελίδες Αύτοβιογραφίας», τόμος β', σελ. 168 - 182).

ΠΟΙΟΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΑΝ ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σέ παλαιότερα τεύχη των «Χρονικῶν» δημοσιεύτηκαν, όπως θά θυμούνται οἱ ἀγαπητοί ἀναγνῶστες, ἄγνωστες στὶς λεπτομέρειές τους πτυχές ἀπό τὸ δρᾶμα τῶν Ἐβραίων τῆς συμπρωτεύουσας. «Παρήλασαν» τότε ὁ Μέρτεν, οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν Ἑς – Ἑς, Ντέ Βισλιτσέντυ, Μπρούνερ, Γκέρμπινγκ, Ζίτα, ὁ διερμηνέας Ἀγκόπη Μπουντουριάν κ. ἢ. Εἴχαμε τότε ἀναφέρει ὅτι 46 περίπου χιλιάδες Ἰσραηλιτῶν μεταφέρθηκαν στὸ Ἀουσβίτς, τὸ Νταχάου καὶ τά ἄλλα κολαστήρια τοῦ Ράιχ, ὅπου πέθαναν, ὑστερα ἀπό φρικτά καὶ ἀπάνθρωπα βασανιστήρια. Ἀλλά, πώς προετοιμάστηκε ἀπό τοὺς Ναζί τὸ ἐπιτελικὸ σχέδιον» γιὰ τὴν ἔξοντωση τῶν Ἐβραίων τῆς συμπρωτεύουσας; Ἡ ἀπόφαση γιὰ τὴν ἔξοντωση τῶν Ἰσραηλιτῶν τῆς Ἐλλάδος εἶχε ληφθεῖ ἀπό τὸν Χίτλερ ἀπό τὸ 1939 καὶ ἀμέσως μετά τὴν κατάληψη τῆς Γαλλίας.

Η «ύλοποίηση» του σχεδίου είχε άνατανεθεῖ από τόν άρχηγό της «Απβερ», τό διαβόητο Φόν Κανάρη, στίς ύπηρεσίες κατασκοπείας του Ραΐχ στήν «Ελλάδα και ειδικότερα σέ ένα δυναμικό «τρίο» τόν Χάνς Ρήγκλερ, τό δόκτορα Ζόργκε και τό λοχαγό Ρούντολφ, κάτω από τήν έπιβλεψη και τίς δηγίες τού στρατιωτικού άκολουθου τής γερμανικῆς Πρεσβείας στήν «Αθήνα συνταγματάρχη Φόν Κλέμη Χόχενπρεγκ. Γιά τό «έβραικό ζήτημα» και γιά τήν άντιμη πώπιση τών πρακτόρων τής Ίντελίντζες Σέρβις στήν «Αθήνα, πήγε τό φθινόπωρο τού 1939 στό Βερολίνο δ Ρήγκλερ, όπου έμεινε τρεις ήμέρες και συνεργάστηκε μέ τόν Φόν Κανάρη. Άλλα, πρίν είδούμε τί άποφάσεις έλληνοφθασαν κατά τή συνάντηση έκεινή είναι άναγκη νά σκιαγραφήσουμε σέ γενικές γραμμές τήν «προσωπικότητα» τού Χάνς Ρήγκλερ, δόποιος, μπορεῖ νά μάνιν ύπηρξε «δόμιος» γιά τούς «Έβραιούς τής Έλλάδος, δόμας συνέβαλε και αύτός «κατά δύναμη» στής διώγμεις και τήν καταστροφή τους.

Ο Ρήγκλερ ήλθε στην "Ελλάδα τόν Ιούλιο του 1937 μέ πλαστό αγγλικό διαβατήριο ώς Ουίλλιαμ Λάιονς, παραγωγός κινηματογραφικών ταινιών και ζωγράφους. Προηγουμένως είχε έπαθει μέ επιτυχία στη σχολή κατασκόπων, τήν 'Αγκέντε Σχοῦλε τού Ζάχαρεν Χάουζεν, όπου έφοιτησε τέσσερα χρόνια. Ανήκε στην "Απέρεο", τή γερμανική δηλαδή στρατιωτική υπηρεσία κατασκοπίας, της όποιας άρχηγός ήταν, όπως προαναφέραμε, ο Φόν Κανάρτς.

“Οταν έφθασα στην Αθήνα», γράφει στά απόμνημονεύματά του δ Χάνς Ρήγκλερ, «δέν είχα πλέον καμμίαν σχέση σαύτε μέ τό ἐπάγγελμά μου σαύτε μέ τήν θενικότητά μου σαύτε μέ τό δυνομά σαύτε μέ τό πρόσωπό μου. Δέν ήμουν πιά δ ηλεκτρολόγος—μηχανολόγος πτυχιούχος τοῦ Πολυτεχνείου τοῦ Μονάχου, δέν ήμουν Γερμανός ἀπό πατέρα γνωστό ζωγράφο τοῦ Βερολίνου καὶ μητέρα Ἑλληνίδα, τό δυνομά μου δέν ἦταν γερμανικό καὶ τό πρόσωπό μου είχε ριζικά ἀλλάξει ἀπό τίς πλαστικές ἔγχειρήσεις πού είχα ύποσητ στό «Κεμάϊν — Όστπιτάλ» του Φρίντενάου. «Ἐτσι, είχα διάκοψι κάθε σχέσι καὶ κάθε γνωριμία μέ τό παρελθόν, είχα ἀποχαιρετήσει τούς δικούς μου, πού ἔμεναν στή συνοικία Στούγκλι τοῦ Βερολίνου καὶ ήμουν, γι' αὐτούς, ἔνα πρόσωπο πού χανόταν μέσα στό ἀγνωστό γιά νά ξαναφανερωθῇ μετά τό τέλος τοῦ πολέμου».

Τό απέχυμα είναι διτι οι Ελληνικές ύπηρεσίες αντικατασκοπείας, δέν αντιλήφθηκαν έξ αρχῆς τόν πραγματικό ρόλο τού Γερμανού κατασκοπού. Μάλιστα, στο ύπουργός Τύπου και Τουρισμού Νικολούδης, δέχθηκε μέ πολλή προθυμία τόν Ρήγκλερ, γιατί δ τελευταίος βεβαίωσε τόν "Ελληνα ύπουργό διτι θά γύριζε κινηματογραφική ταινία μέ θέμα τίς άρχαιότητες και τίς όμορφιές τής "Ελλάδος. Τα καθήκοντα πού ανατέθηκαν στόν Ρήγκλερ, έκτος ἀπό τήν έγκατάσταση μυστικών ἀσύρμάτων, τή φωτογράφιση πολεμικῶν ἔγκαταστάσεων, διεροδρομίων, λιμένων κ.λ.π. ἦταν ή

‘Ο διαβόητος Φόν Κανάρης, άρχηγός
τῆς Ἀπβερ

παρακολούθησε καὶ καταγράφη τῶν διερχομένων ἀπό τῆς Ἑλλάδα Πολιωνεοβραίων, Γερμανοεβραίων κ.λ.π. Τῶν Ἰσραηλίτων αὐτῶν, ὅσοι ἔμεναν στὴν Ἑλλάδα, πλήρη στοιχείᾳ γράφονταν σὲ ειδικές καταστάσεις καὶ στέλνονταν στὸ Βερολίνο.

Προαναφέραμε ότι ο Χάνς Ρήγκλερ πήγε τό φθινόπωρο του 1939 στή Γερμανία και συναντήθηκε μέ τόν Φόν Κανάρη. Ό αρχηγός της «Απόβερ» διέταξε τότε τό Γερμανόν κατάσκοπο, άμεσως μόλις θά έπεστρεφε στή χώρα μας, νά συντάξει λεπτομερειακό κατάλογο μέ πλήρη στοιχεία τών Εβραίων τής Έλλαδος. «Κατά τα ταξίδι μου στό Βερολίνο», θυμάται ο Ρήγκλερ, «ό Φόν Κανάρης μού έζητησε νά καταρτίσουμε πλήρη κατάλογο τών Εβραίων τής Έλλαδος μέ δόναμα, πατρώνυμον, οικογενειακήν κατάστασιν, έπαγγελμα, τόπο μοναρχίας και διεύθυνσιν κατοικίας. Τήν έργασια αυτή άνελαβεν έπισης ο Έγκυρον Κοντουμάς, ο διοποίος έθεσε άμεσως εις κίνησιν «ένα συνεργείο έκ τριάντα άτομων έκ τών όποιων τά περισσότερα έκινήθησαν πρός τή Θεσσαλονίκη. «Εκεί συνεδέθησαν μέ τόν άρχιπρακτόρα της «Απόβερ» Βαλεντίνον Φίσσερ, ο διοποίος διηγύθυνε εις τήν Μακεδονίκην πρωτεύουσαν τίς έπιχειρήσεις Χέλμουθ Σαΐφελ, δηλαδή τίς έπιχειρήσεις της «Απόβερ», γιατί οι έπιχειρήσεις Σαΐφελ είχαν γίνει μέ κεφαλαια τής «Απόβερ». Έπιστης ο Φόν Κανάρης μού έζητησε πίνακα τών έν Έλ-

λάδι ἐλευθεροτεκτόνων (μασόνων). Και ἡ ἔργασία αὐτή ἀνετέθη ἐπίσης εἰς τὸν Ἐγκύρων Κοντουμᾶν. — “Ολοὶ αὐτοί, Ἑβραῖοι καὶ ἐλευθεροτεκτόνες, εἶναι φανατικοὶ ἔχθροι τοῦ Ράιχ, μοῦ εἴχε πεῖ ὁ Φόνος Κανάρης. Ὁταν ἀργότερα τὰ γερμανικά στρατεύματα εἰσῆλθαν στὴ Θεσσαλονίκη, εἶχαν εἰς χείρας τῶν τούς πίνακας ἐππά χιλιάδων ἑβραϊκῶν ψυχῶν».

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ρήγκλερ, δύο πράκτορες τῶν γερμανικῶν μυστικῶν ὑπρεσιῶν, δὲ Βαλεντίνος Φίσσερ καὶ ὁ Ἐγκύρων Κοντουμᾶς, ἦταν ἔκεινοι πού, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψη τοῦ Ρήγκλερ, προετοιμασαν τὸν κατάλογο τῶν Ἐβραίων τῆς Θεσσαλονίκης. Ὁ Φίσσερ ἦταν διευθυντής τοῦ ὑποκαταστήματος τῆς ἑταίριας Σαΐφελ στὴ Μακεδονίκη πρωτεύουσα. Ὁ Σαΐφελ, ἔγκατεστημένος πολλά χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο στὸ Βόλο, ἦταν ἀντιπρόσωπος διαφόρων γερμανικῶν οἰκιῶν καὶ εἰσαγγέας ἀλωνιστικῶν μηχανῶν καὶ ἄλλων γεωργικῶν ἐργαλείων. Ὁ Φίσσερ, ἔκτος τῶν ἄλλων, ἀσκοῦσε καὶ οἰκονομικὴ κατασκοπεία. Ἀπὸ τή θέση αὐτή εἴχε ἐπισημάνει καὶ καταγράψει καὶ τίς σπουδαιότερες ἑβραϊκές ἐπιχειρήσεις, σὲ πολλές ἀπό τίς ὅποιες εἴχε πράκτορες. Ἡ κατασκοπευτική καὶ ἀντιεβραϊκή δραστηριότητα τοῦ Φίσσερ ἀποκαλύφθηκε, ὅταν ὁ μοιράρχος Γεώργιος Υετίων, πού ὑπηρετοῦσε στὴν Ἑλληνικὴ ἀντικατασκοπεία, κατάφερε νά πάρει νάντιγραφα τῶν ἔκθεσεων πού τακτικά ἔστελνε ὁ Φίσσερ στὸν Φόνο Κλέμη Χόχενπεργκ. Ὁ Ἑλληνας ἀξιωματικός τῆς Χωροφυλακῆς κατάφερε νά «ρίξει» στὴ γραμματέα τοῦ Φίσσερ ἐνα πράκτορά του. Γιά τὸν Φίσσερ γράφει ὁ Ρήγκλερ: «Στὴν πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας δὲ Βαλεντίνος Φίσσερ εἴχε σημειώσει ἔξαιρετική δρᾶσι. Μέ το δίκτυο τῶν πράκτορων του εἴχε καταρτίσει πλήρεις πίνακας τῶν ἐπτά χιλιάδων Ἐβραίων τῆς Θεσσαλονίκης, μέ δονομα, ἐπώνυμο, δονομα πατρός, γενεαλογικά στοιχεῖα, διεύθυνσιν κατοικίας, κατάστημα καὶ εἶδος ἐμπορίου κ.λ.π. Ταυτοχρόνων εἴχε πικνύτατον δίκτυον καὶ διεξήγαγεν οἰκονομικήν κατασκοπείαν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ ὀλόκληρον τὴν Βόρειον Ἑλλάδα. Μεταξύ τῶν πράκτορών του ἦσαν ὑπάλληλοι ἐμπορικῶν συλλόγων καὶ ἐπιμελητηρίων, συνδικαλισταί, δημόσιοι ὑπάλληλοι οἰκονομικῶν ὑπρεσιῶν κ.λ.π. Τό κεφάλαιον αὐτό ἐνδιέφερε πολὺ τὴν γερμανικήν κυβέρνησιν, ἡ ὁποία εἴχε πάντοτε στὸ πρόγραμμά της νά κατακτήσῃ οἰκονομικῶς τὴν Ἑλλάδα, δημιουργούσα

ταν ἀργότερα σπουδαῖο στέλεχος τῆς γερμανικῆς Πρεσβείας τῶν Ἀθηνῶν καὶ διετέλεσε μέχρι τὴν ἀποχώρηση τῶν Γερμανῶν ἀπὸ τὴν Ἐλλάδα ίδιαιτέρα γραμματέας τοῦ Ἀκολούθου Τύπου Χέρμπερτ Σβάτημπελ. 3) Στὸ δίκτυο τοῦ Φίσσερ ἀνήκαν ἀκόμα ὁ Γερμανός μηχανικός Γιόχαν Μίλλερ, δὲ ἐμπορος Ροβέρτος Ρουτζιέρο, ὁ Γερμανός ὑποπρόξενος Θεσσαλονίκης Δακοφίντε καὶ πολλοί ἄλλοι.

‘Ο Ἐγκύρων Κοντουμᾶς. Κατάσκοπος τοῦ Ράιχ καὶ πληροφοριοδότης τῶν κινήσεων καὶ τῆς διαμονῆς τῶν Ἐβραίων στὴν Ἑλλάδα.

μίαν μοναδικήν ἀγόραν διά τὴν βιομηχανίαν της. Τίς ἔκθεσεις του δὲ Βαλεντίνος Φίσσερ ἔχοταν στὴν Ἀθήνα καὶ τίς παρέδιδε ὁ ἴδιος στὸν συνταγματάρχη Φόνο Κλέμη Χόχενπεργκ, στρατιτικό μας ὄκολουσθο στὴν Ἀθήνα».

‘Ο Φίσσερ, διέθετε δεκάδες πράκτορες στὴ Θεσσαλονίκη, οἱ ὅποιοι διακρίνονταν γιά τὰ «φιλοεβραϊκά» τους αἰσθήματα καὶ γιά τὴ «συνεργασία» τους μέ διοικητικά καὶ οἰκονομικά στελέχη τῆς κοινότητας. Οι κυριότεροι ἀπ’ αὐτούς ἦταν: 1) Ὁ Ρουμάνος ὑπόποκος καὶ ἀλλοτε διευθυντής Τραπέζης τοῦ Ρουμανίας Ἄδαμ Κλότς. Ὁ Κλότς, ἦταν γαμπρός τοῦ καπνευπόρου τῆς Θεσσαλονίκης “Ἐκτορος Μπούχνερ. Καὶ ὁ Μπούχνερ ἦταν ἀρχηγός γερμανικοῦ κλιμακίου στὴ Συμπρωτεύουσα καὶ εἴχε τὰ γραφεῖα του στὸ Μέγαρο Κονιόρδου. Κατὰ τὴν κατοχή ἐμφανίστηκε μέ στολή λοχαγοῦ. 2) Ἡ κόρη τοῦ Φίσσερ Μάργκετ, πού εἴχε πανδρευθεῖ τῷ γιο τοῦ Κλότς, ἀπὸ τὸν διποίο χώρισε ἀργότερα. Ἡ Μάργκετ ἦ-

Τό δίκτυο Κοντουμᾶ διαλύθηκε μετά ἀπό ἐπιτυχῆ ἐνέργεια τοῦ προϊσταμένου τοῦ ἀντιγερμανικοῦ τμήματος τοῦ Ἑλληνικοῦ Κέντρου Ἀλλοδαπῶν, ἀστυνόμου Γεωργ. Οἰκονομοπούλου.

Στὴν κατασκοπεία καὶ τίς «προγραφές» τῶν Ἐβραίων δὲ Κοντουμᾶς εἴχε, ἔκτος ἀπὸ τούς συνεργάτες του τῆς Τηλεφωνικῆς Ἐταιρίας, καὶ ἔνα σημαίνοντα πράκτορα τῆς “Ἀπβερ”, τὸν Ἐρρίκο Μάισνερ, Ἑλληνα γερμανικής καταωγῆς. Ὁ Ἐρρίκος Μάισνερ καὶ δὲλφος του ἀγαπούσαν δόση τίποτα περιστότερο τὴν Γερμανία καὶ μισοῦσαν τούς “Ἑλληνες ἀλλά καὶ τούς Ἐβραίους τῆς Ἑλλάδος. Γιά τούς τελευταίους οἱ ἀδελφοί Μάισνερ, δὲ Ἐγκύρων Κοντουμᾶς καὶ κυρίως δὲ Χάνς Ρήγκλερ ὑπῆρχαν οἱ «προπομποίοι» τῆς μεγάλης θυσίας τοῦ Ἑβραϊκοῦ στοιχείου τῆς Θεσσαλονίκης, τό ὅποιο προπολεμικῶς ἀποτελούσε μιά κυψέλη προόδου καὶ δημιουργίας γιά διλόκληρο τὸ θορειοελλαδικό χῶρο.

Λίγο πρίν τήν έκτέλεση

Πολλοί πιστεύουνε ότι, έκτος από τό "Αουσβίτς, τό Μπιργκενάου, τό Μπέργκεν Μπέλσεν και τό Νταχάου, δέν ύπήρχανε σ' αλλα στρατόπεδα Έβραιοι. Λάθος. "Ολα άνεξαίρετα, άκομα και τά πιο άσημαντα, άκομα κι αυτά πού θεωρούνταν στρατόπεδα στρατιωτικών αιχμαλώτων, είχαν άμετρητα από τά τραγικά αυτά πλάσματα πού χρησιμεύανε σάν πειρατάζωα ιπους, μπαίσους φονιάδες τής ναζιστικής κτηνωδίας.

Έδω στό Ράβενσμπουργκ, οι Γερμανοί κάνανε ένα σωρό άγριότητες σ' όλους τούς, έγκιψειρκτους. Ιδιάτερα στίς γυναικες, πού ώς τόν Ιανουάριο τού 1945 ήτανε περισσότερες από τούς άντρες. Ή τροφή μόλις έπαρκουσε γιά νά διατηρηθούνε στή ζωή κι οσφαλώς δέν ήτανε άρκετη γιά νά τίς κρατήσει σέ κατάσταση νά έργαστούνε. Οι κρατούμενες ήτανε τόσο πεινασμένες, ώστε τρώγανε ώμες φλούδες από πατάτες και κομμάτια χορταρικών πού βρίσκανε, δάν βρίσκανε, ξεψάπιετο τό μαγειρείο. Καί τούτο ήτανε φυσικό, άφουν τό καθημερινό συσσίτιο ήτανε ένα φλυτζάνι καφέ «έρβάτζι» τό πρώι, μιά λαχανόσουπα τό μεσημέρι, χωρίς λάδι ή βούτυρο, καί είκοσι δράμα ύποτιθέμενο ψωμί, από άλευρι ξερών λουπίνων. Τό βράδυ δέν τούς δίνανε σχεδόν τίποτα. Καμιά φορά μονάχο τούς προσφέρανε μιά κούπα τσάι τού βουνού, χωρίς ζάχαρη φυσικά. "Ολ' αύτά, βέβαια, ήτανε γνωστά στή διοίκηση τού στρατόπεδου, άλλα ποτέ δέν γίνεται τίποτα γιά τά βελτίωση τών συνθηκών ζωής.

Τά μέλη τού προσωπικού κλέβανε γιά τόν έαυτό τους και τίς οικογενείες τους μεγάλες ποσότητες τρόφιμα, πού προορίζονταν γιά τίς έγκάθειρκτες. Κι όταν οι δεσμοφύλακες κλέβανε άκομα και τά δέματα τού Έρυθρου Σταυρού, πού φτάνανε από καιρό σέ καιρό, ύποχρεώνανε τούς κρατούμενους, άντρες και γυναίκες, μέ τήν άπειλή τής θανάτωσης, νά ύπογράφουνε απόδειξεις παραλαβής τους. Νά τί γράφει σχετικά μιά από τίς πρώην έγκαθειρκτες, στό προσωπικό της ήμερολόγιο, ή Σέιλα Μάρνερ: «Αύτός ό έπιλοχίας, δ Χέρμπερτ Στόφερ, έκανε ό,τι μπορούσε γιά νά μᾶς βασανίζει μέ τόν πιό σκληρό και απάνθρωπο τρόπο. "Οταν ή Μαρίάνε Κόροβιτς, ή Σάσα Πετροπόλου, ή Σοφία Πατέρο, ή Ειρήνη Λαμπροπόλου, ή Έλενη Κούσκουλα, ή Αναστασία Φωτιάδη, ή Κλάρα Γκάζες, ή Λέα Ματαρέσο, ή Ρετζίνα Άλχανάτη, δ Γιώργος Άφεντούλης, δ Γιώργος Ζωγράφος, δ Αντρέας Τρικαλινός, δ Βενιαμίν Έσκεναζη, δ Ιωσήφ Πίντο κι δ Μεναχέμ Σακής, άρνηθήκανε νά ύπογράψουνε ότι παραλάβανε δέματα τού Έρυθρου Σταυρού, δ Στόφερ τούς άπειλησε ότι θά τούς ξεκάνει.

Κι ή Σέιλα Μάρνερ συνεχίζει: «Τό ίδιο βράδυ κιόλας, μπήκε στό Θάλαμό μας μαζί μέ δυο άλλους στρατιώτες, ξεχώρισε όλους αύτούς πού άνεφερα πιο πάνω και τούς δήλωσε γιά τελευταία φορά: «"Η ύπογράφετε ή σάς στέλνω άπόψε μέ τό πρώτο τραίνο στόν άλλο κόσμο!» Οι Έλληνες κι οι Έβραιοι, πού ήτανε άποφασισμένοι νά πειθάνουνε, άπαντήσανε: «Νά μᾶς στείλεις όπου θέλεις. Έμεις δέν ύπογράφουμε». Τότε γίνηκε μεγάλο κακό, γιατί δ Στόφερ δέν περίμενε μιά τέτοια έντονη άντιδραση. Γοργά, διέταξε τούς δυό στρατιώτες του, νά τούς πάρουνε και νά τούς πάνε στό «μπακχάουζ», δηλαδή στό φούρνο. Αύτο δέν ήτανε

"Η ύπογράφετε ή σάς στέλνω άπόψε, μέ τό πρώτο τραίνο, στόν άλλο κόσμο!

μονάχα άπειλή. Ό σκοπός του ήτανε νά τούς στείλει πραγματικά στόν άλλο κόσμο, καιγόντας τους. Όμως τή στιγμή έκεινη έμαναντηκε στό Θάλαμο ό λοχαγός Βάλτερ Γκράουτχοφ, πού είχε έρθει τελευταία προσωρινός διοικητής τού στρατόπεδου τού Ράβενσμπουργκ. "Αμα τόν είδε ό επιλοχιας, κέρωσε. Γιατί ήξερε όπό άλλες φορές πώς ό άιωματικός αύτός δέν σήκωνε άστεια. Ό Γκράουτχοφ ρώτησε τί τρέχει. Ό Στόφερ δικαιολογήθηκε μ' ένα σωρό ψευτιές. Τίποτα όμως απ' όλ' αυτά πού είπε στό διοικητή δέν έπιασε. Γιατί, μέ τή σειρά του, κάλεσε κι αυτός μέσα πέντε στρατιώτες και διέταξε νά άφοπλίσουνε τούς δυό στρατιώτες και τόν έπιλοχια. Ωι διαμαρτυρίες τού Στόφερ δέν φέρανε κανένα απότελεσμα. Οι στρατιώτες τού άξιωματικού πήρανε τούς συναδέλφους τους και έξαφανιστήκανε. Μέ τόν τρόπο αύτό, οι δεκαπέντε κρατούμενοι γλιτώσανε από σίγουρη έκτελεση, τήν τελευταία ακριβώς στιγμή.

"Ολοι αύτοί πού άναφέρει ή Σέιλα Μάρνερ στό ήμερο-λόγιο της, ήτανε Έλληνες και Έλληνίδες. Οι Έβραιοι και οι Έβραιες ήτανε από διάφορες πόλεις και νησιά τής Έλλαδας: Άπο τή Θεσσαλονίκη, από τή Λάρισα, από τά Γιάννενα, από τήν Κέρκυρα κι από άλλου. Τό παράξενο ήτανε δπι δ Χέρμπερτ Στόφερ κι οι δυό στρατιώτες του δέν ξαναφάνηκαν στό στρατόπεδο. Καθώς μαθεύτηκε μετά από τήν άπελευθέρωση, και συγκεκριμένα κατά τή δίκη τών έγκληματιών πολέμου, τούς είχε έκτελεσε δ λοχαγός Γκράουτχοφ μέ τή μικρή «άντιστασιακή» του δμάδα, πού είχε άρχισει τήν καταπληκτική της δράση τόν τελευταίο ένα ή έναμιση μήνα πρίν τό τέλος τού πολέμου. Τό σπουδαιότερο ήτανε πώς ή δμάδα αύτή έκανε άληθινά θαύματα και μέρα μέ τή μέρα, ώρα μέ τήν ώρα, δπλωνε, μεγάλωνε και θέριευε. Όλοι άσοι βρίσκονταν κοντά στό λοχαγό, προσφέρανε δ,τι μπορούσανε στό παράξενο αύτόν άγωνα, πού κανένας δέν ήξερε ποιό θά ήταν τό τέλος του. Μέσα στήν δμάδα αύτή, έκτος από τούς Έλληνες, τούς Έβραιους, τούς Νορβηγούς και τούς Γάλλους, ύπηρχανε και μερικοί

καθαρόαιμοι Γερμανοί, πού είχανε έρθει νά συνεργαστούν μέ τό λοχαγό.

Τά "Ες" καί ή Γκεστάπο, διαισθάνονταν πώς κάτι γινόταν γύρω τους. Πρώτα απ' όλα είχανε άρχισει νά ψάχνουνε νά βρούνε τόν έπιλοχία Στόφερ και τούς δύο στρατιώτες του. Ο πρώτος πού κατάγγειλε τήν έξαφάνισή του ήταν ο Γκράουτχφ. Τότε βρεθήκανε μερικοί «μάρτυρες», άνθρωποι τού λοχαγού Φυσικά, πού είπανε στήν άνακριση, πού κάνανε τά "Ες" ή Γκεστάπο, διαισθάνονταν πώς κάτι γινόταν λιποταχτσίσει μαζί με μερικούς στρατιώτες του, έπειδή φοβότανε πώς ή Γερμανία θά ήπηθεί κι έπειδη δέν μπορούσε πιά ν' ανέχει τούς συνεχείς βομβαρδισμούς πού κάνανε τά συμμαχικά άεροπλάνα. Στήν πραγματικότητα, είχανε άρχισει πολλές λιποταξίες κι οι γκεσταπίτες, όσους καταφέρνανε νά πιάσουνε, τούς έκτελούσανε έπιτόπου για «παραδειγματισμό».

Γιά τόν Χίτλερ ό πόλεμος ήτανε μονάχα άριθμοί και σημεία μέτπλε καί κόκκινο μολύβι πάνω στούς έπιτελικούς χάρτες. Δέν παρακολουθούσε ούτε κάν τά ντοκουμενταρισμένα φίλμ καί τίς καταστροφές τών βομβαρδισμών, πού θά τού δίνανε μιά άμυδρή ίδέα τής πραγματικότητας. Τί ήξερε γιά τούτη τήν πραγματικότητα; Οι άνθρωποι πού τόν περιστοχίζανε, προσπαθούσανε νά μήν τού άναφέρουνε τίποτα τό δυσάρεστο, γιά νά μή διαλύσουνε τήν αύταπάτη του πώς δλα πηγαίνανε εύχαριστα. "Οταν μιά φορά δ συνταγματάρχης Κάρλ Ράινχαρτ τού έξήγησε μέ τρόπο ότι τόν τελευταίο αύτό καιρό παρατηρήθηκαν μερικές λιποταξίες στό στρατό, τούτος κούνησε μέ περίσκεψη τό κεφάλι του καί δήλωσε χωρίς νά ξαφνιαστεί:

— Γνωρίζω καλά ποιοί είναι αύτοί πού δραπετεύουνε. Μήν τούς κατηγορείτε καί μήν τούς άποκαλείτε δειλούς. Είναι άνθρωποι μου καί στενοί συνεργάτες μου. Είναι αύτοί πού θά δώσουνε τό τελειωτικό χτύπημα σ' αύτά τά σιχαμερά έρπετά: Στούς Ρώσους, στούς 'Έγγλεζους καί στούς Άμερικάνους.

Πίστευε πώς αύτοί πού λιποταχτούσανε άτ' τίς τάξεις τους, πηγαίνανε τάχα νά ένισχύσουνε τήν «ΒΕΡΒΟΛΦ», πού είχε δημιουργηθεί μέ δική του έντολή. Αύτή τήν «ΒΕΡΒΟΛΦ» είχε άποφασίσει νά χτυπήσει ο Βάλτερ Γκράουτχφ μέ τίς θυμάδες του. Σέ μιά από τίς θυμάδες του είχε βάλει έπικεφαλής τόν Έλληνα άξιωματικό Γιώργο Καλευρά, πού έδρασε μέ θαυμάσιο τρόπο ένάντια σέ μερικούς γκεσταπίτες πού πηγαίνανε γιά άλλαγή φουρουά. Μαζί του είχε τό Γιάννη Ξενόπουλο, τό Μανώλη Κωνσταντουράκη, τό Μενασέ Φραγγή καί τόν Άλμπερτο Μπερεσή. "Ητανε μεσάνυχτα τής 16ης Μαρτίου 1945, μ' ένα κρύο διαπεραστικό. Ή ήσυχια πού άπλωντανε πάνω από τό κοιμισμένο καί βυθισμένο στό σκοτάδι Βερολίνο, διακόπηκε ξαφνικά από τό άνατριχιαστικό ούρλιασθα τών σειρήνων.

Τούτες τίς τελευταίες μέρες οι Γερμανοί έγκαταστάσανε μέσα στήν πόλη απόθηκες μέ πυρομαχικά. Κανένας δέν ήτανε σίγουρος γιά τό πού θά πέσουνε οι μπόμπες, πού έρχονταν νά ρίξουνε τά συμμαχικά βομβαρδιστικά. Χτυπούσαν τά δόντια από τό κρύο καί τήν άγνωμία καί τά μάτια άνησυχα ψάχνανε τό σκοτεινό ούρανό, προσπαθώντας νά μαντέψουνε τήν κατεύθυνση πού έπροκειτο νά πάρουνε τ' άεροπλάνα. Δέν ήτανε δέκα καί είκοσι. "Ητανε έκατοντάδες. Σειρές άτελειωτες, πού έρχονταν νά ρίξουνε τό βαρύ τους φορτίο πάνω από τήν κατεστραμμένη πόλη. Τότε άκριβώς, ο Γιώργος Καλευράς, πού κατοικούσε στήν Αθήνα στήν δόδο Ισμήνης 28 κι είχε πιαστεί μέ τή συντροφία του στούς Τσακάίους τής Εύβοιας τή στιγμή πού έτοιμάζονταν νά ξεκινήσουν γιά «κάτω», είδε τούς γκεσταπίτες πού πηγαίνανε ν' άλλάζουνε φουρουά ή νά ένισχύσουνε τούς βομβαρδιστές πού χειρίζονταν τ' άντιαεροπορικά πολυβόλα.

Στιγμιότυπο άπό τήν έκδήλωση στό 16ο Δημοτικό Σχολείο.

Μνημόσυνο γιά τά σφαγιασθέντα 12.000

Έβραιόπουλα τής Θεσσαλονίκης

Μνημόσυνο γιά τά 12.000 Έβραιόπουλα τής Θεσσαλονίκης, πού μεταφέρθηκαν κατά τό 1942 άπό τους Ναζί καί χάθηκαν στά κρεματόρια τής Κρακοβίας (Πολωνία), τελέσθηκε στό 16ο Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης (περιοχή 151).

Στήν έκδήλωση, παρέστησαν πολιτικές καί στρατιωτικές άρχες, έκπροσωπος τού Δήμου, οι διδάσκαλοι καί πολλοί ισραηλίτες τής Θεσσαλονίκης. Προσεφώνησε ό διευθυντής τού Σχολείου κ. Χρ. Άλεξόπουλος καί στήν συνέχεια ο κύριος ομιλητής κ. Κων. Μαυρίκης, έκπροσωπος τού συλλόγου γονέων καί κηδεμόνων τού Σχολείου, άναφέρθηκε στό ιστορικό τής έξοντώσεως τών παιδιών, καυτηριάζοντας τή μεγάλη γενοκτονία. Στή συνέχεια μίλησε έκπροσωπος τής ισραηλιτικής Κοινότητος Θεσσαλονίκης ένων άργοτέρα μαθητές τού 16ου Σχολείου, καθώς καί παιδιά τής ισραηλιτικής Κοινότητος, άπγγειλαν ποιήματα.

Στήν έκδήλωση έλαβε μέρος ή μικτή παιδική χορωδία καί όρχηστρα τού Ιερού ναού Παναγούδας, ύπο τή διεύθυνση τού κ. Σάκη Αρμαπατζή. Οι παρευρισκόμενοι, δεξιώθηκαν τέλος από τό Σύλλογο γονέων καί κηδεμόνων τού Σχολείου.

Ως γνωστόν τό μνημόσυνο αύτό τελείται κάθε χρόνο, ύπερ τών ψυχών τών 12.000 παιδιών, στό 16ο Δημοτικό Σχολείο, τό οικόπεδο τού δποίου έκτασεως συνολικά 3.000 τετρ. μέτρων, έχει δωρίσει σ' αύτό η ισραηλιτική Κοινότητης Θεσσαλονίκης.

(Άπο τίς έφημερίδες τής Θ/νίκης, τής 24 - 2 - 1981).

"Ητανε δεκατρεῖς. Γρουσούζικος άριθμός. Ό Καλευρᾶς δέν έχασε καιρό. Καθώς περνούσανε άνυποπτοι πολύ κοντά του, σ' ένα του νόημα, τά έπαναληπτικά τών παλικαριών του ζεράσανε τή φωτιά τους. Κανένας δέν γλίτωσε. Καί τήν άλλη μέρα, σταν τούς βρήκανε νεκρούς, είπανε πώς τούς πολυβολήσανε οι Ρώσοι, οι 'Έγγλεζοι καί οι Άμερικάνοι. Τό αιώνιο παραμύθι, πού γινότανε θυμάς πιστευτό. Γιατί οι σκοτωμένοι από τούς πραγματικούς βομβαρδισμούς κάθε μέρα σχεδόν, ήτανε άμετρητοι.

(Ό Γ. Β. "Ιωαννίδης, συγγραφέας καί δημοσιογράφος έχει άσχοληθεί είδικά μέ θέματα – έρευνες άπό τήν περίσσο τής γερμανικής κατοχής κι έχει γράψει πολλά βιβλία σχετικά).

MAZI ME T' ΑΛΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ...

“Ενα χιλιαρό άνοιξιάτικο σουύρουπο του 1946, πρίν καλάκαλά σκοτεινιάσει, άπ’ το τραίνο π’ αγκομαχοῦσεν άκομα στό συνοριακό σταθμό τής Δοϊράνης, κατέβηκεν ένα ζευγάρι ήλικιωμένων. Μουδισμένοι άπ’ το ταξίδι βάδιζαν τρικλίζοντας πρός ένα χωροφύλακα, πού στεκόταν καπνίζοντας στην πλατφόρμα του σταθμού και κάτι ρώτησαν.

‘Ο χωροφύλακας ζέδειξε μέ το χέρι του έμενα, πού έτοιμαζόουν νά έπιστρέψω στό φυλάκιο.

- Καλέ, σείς είσθε διμοιρίτης;
- Ναι, έγώ.
- Ήμπορείτε νά μᾶς δείξετε έναν τάφο;
- Ποιανού κυριά μου;

— Τού γιού μου πού σκοτώθηκε στό φυλάκιο σας πρίν πέντε χρόνια! Τότε, τό 1941, κατά την εισβολή τών Γερμανών... Μοῦ μιλούσε γρήγορα - γρήγορα ή καμένη μάνα και τά χέρια της, πού βαστούσαν ένα μπουκέτο τριαντάφυλλα, έτρεμαν έλαφρά...

Στό δρόμο μούπων πώς είναι ‘Ισραηλίτες άπ’ τή Θεσσαλονίκη καί πώς έρχοντουσαν άπ’ τό Παρίσι γιά νά προσευχθοῦν στόν τάφο του παιδιού τους. ‘Άκουγα τή γεμάτη πόνο κι άναφυλλήτα δίήγηση τής χαροκαμένης μάνας πούνχε χάσει, ζπως μ’ αφήγειτο, κί’ άλλα δυό παιδιά της στό ‘Αουσβιτς κί’ έρχόταν στή μνήμη μου ή ιστορία τού ήρωικού παιδιού της, όπως τήν άκουσα άπό συγκινημένους χωρικούς τής περιοχής.

“Οταν οι λυσσασμένοι Γερμανοί κατάλαβαν ότι ή Γραμμή Μεταξά κρατούσε σταθερά κί’ έμποδίζε τήν κεραυνούβόλα προχώρησή τους στό έσωτερικό τής χώρας μας, άλλη φάλαγγά τους, σπάζοντας τίς πρός τή Βουλγαρία σερβικές όχρωσεις, ήρθε νά ύπερφαλαγγίσει τήν δάμνυά μας άπ’ τό γιουγκοσλαβικό ζδαφος, πού φυσικά είμαστε άνοχυρωτοι.

“Ετσι μπροστά στό φυλάκιο τής Δοϊράνης Βρέθηκεν ένα πρωινό ή έμπροσθοφυλακή τών Γερμανών, πού ξήλωσε στό διάβα της μέσα στό σερβικό όλες τίς άντιρράσεις. Οι πρώτοι μοτοσυκλεπτές, άντικρύζοντας άπ’ μακριά, άπ’ τό δρόμο τής παλιάς άλυτωρτης Δοϊράνης, μιά στημένη γαλανόλευκη νά ριπίζεται περήφανη άπ’ τ’ άεράκι τής γειτονικής λίμνης, σταμάτησαν δισταχτικοί... ‘Έκαναν διπισθενε και πήγαν νά αναφέρουν στούς άνωτέρους τους. ‘Άκούστηκαν κάτι γαυγίσματα — προσταγές νά τσαλακώσουν τούς λιγούς κουρελήδες, πού θά τολμούσαν νά άνακόψουν τήν έπέλαση τής Βέρμαχτ... και τά ρομπότ ξαναξεκινήσανε διλοταχώς γιά τά συνόρα μας.

‘Ο πρώτος Γερμανός πού προσπάθησε νά παραβιάσει τά συμπατολέγματα έπεσε νεκρός! Τόν διαδέχτηκε κί’ άλλος... κι άλλος...

Οι δέκα δάνδρες είχαν ρητές έντολές: Νά πεθάνουν, άλλα νά μή αφήσουν νά περάσει δέχθρος. Κί’ άνάμεσα στούς δέκα ύπερασπιστές κί’ δέ ήρωικός Άλβέρτος, τό ‘Εβραιόπουλο άπ’ τή Θεσσαλονίκη.

“Ένας σύνδεσμος — μοτοσυκλεπτής πισωγύρισε νά άναφέρει στό διοικητή του πώς οι ‘κουρελήδες’ άμύνονται γενναία κι άτι ή έμπροσθοφυλακή καθηλώθηκε!

Τότε άρχισεν ό άνηλεις βομβαρδισμός τού φτωχού μας φυλακίου. Κανόνια, άντιαρματικά καί τάνκς προωθημένα μαζί μέ τεθωρακισμένα συγκέντρωσαν τά πυρά τους στό γραφικό χώρο τού είρηνικού μας φυλακίου πούταν ζωσμένο άλουθε άπο πράσινο καί πεύκα...

“Ωρες δλόκληρες αυτή ή χούφτα τών Έλλήνων άκινητο ποίησεν αύτούς τούς σιδηρόφραχτους Γερμανούς! Τό πολύβολο τους είχεν άναψει καί τά πυρομαχικά δρήσαν νά λιγοστεύουν άπελπτικά. Τρεῖς Βαριά τραυματισμένοι ξεροφήνονταν στό λιόφωτο. Βογγώντας άπ’ τούς πόνους πάνω στό καταμαδημένο γραστί τής άκροιμνιάς... Μά ή γενναία φρουρά κρατούσε, ώπου σ’ έπι κεφαλής της, μαντεύοντας τίς προθέσεις τών Γερμανών, πού άναζητούσαν στά δεξιά τους πλευρική διάβαση γιά νά τούς πλαγιοιθάλουν, έδωσε τό σύνθημα τής συμπύξεως πρός τό άντερεισμα τού άγγλικού διβελίσκου (έπιβλητικού μνημείου τών συμμάχων μας τού πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου) πού κάλυπτε τά νύτα τών ήρωικών ύπερασπιστών.

‘Άναμεσα στούς κρότους καί τό χαλασμό, δ λοχίας κάλεσε τούς άνδρες του νά τόν άκολουθησουν. Οι τραυματίες άπάντησαν άποφασιστικά (άναμεσά τους κί’ δέ Άλβέρτος, πού ήξερε τό μίσος τών Γερμανών γιά τή φυλή του):

— Τραβάτε σείς παιδιά, έμεις θά μείνουμε καί θά τούς καθυστέρησουμε!

Κί’ έμειναν οι γενναίοι τρεῖς φαντάροι μας, ύπηρετώντας τό μοναδικό τους πολυβόλο. Καταματωμένοι, μαύροι μέ σκασμένα χειλία καί ζεματισμένα δάχτυλα έστελναν τά τελευταία βόλια τους στά γκριζα σιδερένια τέρατα τών Γερμανών. Ό χώρος οργώθηκεν διλόγυρα άπ’ τίς άβιδες, τά πεύκα καταλιανίστηκαν, τά συμπατολέγματα κουρελιάστηκαν και τότε πού δλα φαινόντουσαν νεκρά κί’ έρημα στό έλληνικό συνοριακό φυλάκιο οι έρπυστριες τών τάκς άργοκυρίσαν, ένω τά φλογοιθόλα μπρός κατάκαιαν τά πάντα...

Οι τρεῖς λαβωμένοι ύπερασπιστές κατάλαβαν λοιπόν πώς ήταν άσκοπο νά μείνουν και νά γίνουν πίτα κάτω άπ’ τούς τροχούς τών μηχανοκινήτων και δοκίμασαν μπουσουλώντας νά έφευγουν στ’ άντικρινό ύψωμα τού Ταγματάρχη Κουρέα, όπου τό ύπ’ άρ. 99 φυλάκιο. Οι ύπεροπτικοί Γερμανοί, διαβαίνοντας τό χώρο τής διμοιρίας μας είδαν τότε δεξιά τους τρεῖς άνθρωπους δγκους νά άνερχωνται άπεγνωσμένα στήν πλαγιά και τούς κάρφωσαν μέ τά μυδραλιοθόλα τους καί τούς τρεῖς!

“Οταν έφυγαν οι Γερμανοί γιά τή Θεσσαλονίκη καί καταλάγιασαν τά πυρά, βγήκαν φοβισμένοι χωρικοί άπ’ τίς κρυψώνες τους κι άντικρυσαν πάνω στό μονοπάτι τρία ματωμένα κουφάρια. Τά μετέφεραν παράμερα καί τάθαψαν στή σειρά σέ μια καταπάσιν λαγκάδα. Έπάνω στούς Χριστιανούς τοποθέτησαν δύο ζύλινους σταυρούς καί πάνω στόν ‘Εβραιο ένων πάσσαλο...

Μπρός στά τρία αύτά μνήματα στεκόμαστε έπειτ’ άπο λίγο, τό ζευγάρι τών Ισραηλίτων, οι φαντάροι μου κί’ έγω.

‘Η μάνα έβγαζε κάτι σπαραχτικές φωνές, πού σού σπάραζαν τήν καρδιά. Είχε νυχτώσει: καί τό φεγγάρι είχε ξεπρόβαλει άπ’ τίς άντικρυστές βουνοκορφές τών Κρουσίων...

— Άλμπέρτου φίτζιου μού μπιε! Βλαστάρι μου... άγορι μου... Σήκω νά δείς τή μάνα σου, τή μαύρη μάνα σου, πού ήρθε παιδάκι μου νά σέ φιλήσει...

Στεκόμαστε δρθιοί, βουβοί καί νοιώθαμε ένων λυγμό νά σφίγγεται στό λαιριό μας έτοιμος νά μετατραπεῖ σέ κλάμα... Θυμόταν καθένας τή μάνα του κί’ ένοιωθε τόν πόνο αύτής τής δυστυχισμένης κυρούλας. Μηχανικά βγάλαμε τά καπέλλα μας, κοιτώντας ψηλά τόν έναστρο ούρανό γιά νά μποδίσουμε νά άργοκυρίσουμε στά μάγουσα οι κόμποι τών δακρύων μας. ‘Ο πατέρας γονατιστός, σφίγγοντας τά

«ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ»

Θάρηθα αύριο νά διαβάσουμε, είχε πει ό μικρός Μωυσής, καθώς άποχαιρετιόμαστε στήν ξέδο τού σχολείου. Θάρηθα αύριο στό σπίτι νά διαβάσουμε.

Δέν ήρθε. Ούτε τήν έπομένη ούτε καμιά άπό τίς άλλες ήμέρες. Ή τελευταία φορά πού τόν είδα ήταν έκει στό προαύλιο τής Συναγωγής, όπου είχαν μαζέψει όλους τούς Εβραίους καί μείς, παιδιά τότε, πιότερο περιέργεια παρά συγκίνηση, παρακολουθούσαμε άπό τήν άντικρυνή πλατεία τό θέαμα.

Κάποια στιγμή μού φάνηκε πώς τόν είδα άνάμεσα σ' άλλους πολλούς, μ' έκεινα τά κατάμαυρα γελαστά του μάτια καί τό άθω τής παιδιάστικης ήλικιας μας υφος.

Ήταν τό μοναδικό Εβραιόπουλο τής τάξης μας γι' αύτό καί ξεχώριζε.

Στόχος.

Α' όχι πώς τόν κοροϊδεύαμε. Δέν νομίζω. Αντίθετα τόν άγαπούσαμε όλοι.

Ναι, τόν άγαπούσαμε όλο τό χρόνο, έξόν άπό τή Μεγάλη Βδομάδα. Έκεινο τό έφταμέρο τού Πάθους, μᾶς έπιανε, βλέπετε, μιά μανία έκδίκησης. Θρησκευτικό άμόκ γιά τά παθή τού Χριστού πού γιά ζλα, ναί γιά ζλα, ήταν ύπεύθυνος αύτός ό Μωυσής.

Τό εύτυχημα φυσικά – καί γι' αύτόν καί γιά μᾶς – ήταν πού τό Μεγαλοβδόμαδο δέν είχαμε σχολείο. Έτσι δέν συχναπαντίμαστε καί ή μικρή έκδίκηση πού θά θέλαμε νά πάρουμε στό ζόνα τού Σταυρωμένου, ζεμενε άπειλή χωρίς άντικρυσμα.

Μία φορά μόνο, Μεγάλη Τρίτη ή Τετάρτη δέν θυμάμαι πιά, τόν τύχαμε στό δρόμο καί τόν κυνηγήσαμε.

Θά κακοπάθαινε σίγουρα. Πρόλαβε όμως καί τόσκασε μέσα στά στενοσόκακα τής Εβραϊκής συνοικίας.

Γλίτωσε.

Γλίτωσε αύτός άλλα όχι καί τά τζάμια τής Εβραϊκής Συναγωγής, πού πάνω της, μέ πέτρες καί σφεντόνες, ξέσπα-

τριαντάφυλλα σιγύόκλαιγε δίπλα μου...

Χαμήλωσα τή ματιά μου καί τήν περιέφερα έξεταστικά στούς Φαντάρους που χρύσιζαν τά μαλλιά τους άπ' τ' άσημή φώς τού φεγγαριού. Άκουγαν οι καημένοι μέ κατάνυξη.

Έπειτ' άπό λίγη ώρα άνασηκώθηκε στενάζοντας βαριά ό πατέρας καί βοηθήσαμε μαλακά τότε κι οι δυο τήν κυρούλα πού θρηνούσαν μέ σπαραγμό.

– Μή μητερούλα, μή! Ό Θεος άς άναπαύσει τήν ψυχή του. Μή κλαίς πά. Τόν Άλβέρτο τόν θυμόμαστε... Πάντα θά τόν μνημονεύουμε... Νά, προχθές φωνάζαμε παπά κι έκανε τρισάγιο στά μνήματα... Δέν πειράζει πού μνημόνευσε καί τόν Άλβέρτο σας... Στόν ίδιο Θεό προσευχήθηκαμε... Στόν Θεό μας. Κοντά του τώρα είναι κι ό Άλβέρτος σας μέ τ' άλλα τά παιδιά...

Σάν ήχω παρηγόρησαν τήν άμοιρη μάνα, σφουγγίζοντας τά ματιά τους κι οι φαντάροι μου:

– Ναι, μητέρα μέ τ' άλλα τά παιδιά.... ■

(Δημ. Σ. Γιαννού Ντσής, υπηρέτης ώς Έφεδρος ταγματάρχης, τώρα δέ δημόσιογραφεί στόν έπαρχιακό Τύπο).

σε ή Θρησκευτική μας... εύλαβεια.

Άκομα ντρέπουμαι γιά κείνα τά παιδιάστικα καμώματα.

Θυμάμαι άκομα, πώς έρχοταν συχνά στό σπίτι μας. Τού δρεσαν οι τηγανίτες μέ μέλι. Και τό άπογευματινό τσάι.

Μιά φορά – μιά μόνη φορά – πήγα κι έγω στό δικό τους. Κρυφά άπο τή μάνα μου. Είχε τόση έπιμονή ή εύγενική πρόσκληση τής μητέρας του, πού δέν τό μπόρεσα ν' άρνηθω. Τή λέγαν 'Ιουδήθ κι ήταν πεντάμορφη.

Έκεινη τή μέρα ήταν πού μού δάνεισε νά διαβάσω τά «Ταξείδια τού Γκιούλιβερ».

Δανεικά κι άγυριστα.

Έμεινε πάντα μου μοναδικό καί άκριβο ένθυμιο έκεινης τής έποχης. Έκεινο τού παιδικού φίλου.

Είπα πώς δέν τόν ξανάδα. Ψέματα.

Μιά ή δύο μέρες μετά, τόν είδα τή στιγμή πού οι Γερμανοί τους φόρτωναν στά καμίονα γιά τό «Όλοκαύτωμα».

Μού φάνηκε πώς σήκωσε τό δεξιή χέρι, μέ τ' αστρο τού Δαυίδ περιβραχιόνιο καί μέ χαιρέτισε.

Δέν θυμάμαι άν έκλαιγε.

Χθές παρακολουθώντας στήν Τηλεόραση τό «Όλοκαύτωμα» τόν θυμητήκα κι έψαξα μέ μιά άνεξήγητη έπιμονή νά βρω έκεινο τό βιβλίο. Τά «Ταξείδια τού Γκιούλιβερ».

Τού κάκου. «Οσο κι άν πάσχαισε δέν μπόρεσα νά τό βρω. Είχε χαθεί κι αύτό δόψως κι ό παιδικός φίλος ό Μωυσῆς 'Ιωαχανᾶς, ό συμμαθητής τής Β' τάξης τού 'Οχταταξίου στό γυμνάσιο τής Αρτας τό 1943.

(Στ. Ιντζεγιάνης, συγγραφέας, λογοτέχνης καί χρονογράφος τής έφημεριδός τών Πατρών «Ημερήσιος Κήρυξ». Τό παραπάνω χρονογράφημα είναι άπο τό βιβλίο του «Αγάπη μου έπικαιρότητα»).

Άπο τή Ζωή τών Κοινοτήτων

Έκδήλωση τού Συνδέσμου «Ελλάς – Ισραήλ» Θεσσαλονίκης

Στή μεγάλη αιθουσα τής Ισραηλιτικής Μορφωτικής Λέσχης «Η Αδελφότης», πραγματοποίηθηκε στίς 25 Φεβρουαρίου, μία κοινή πολιτιστική έκδήλωση τής Λέσχης μέ τό Σύνδεσμο «Ελλάς – Ισραήλ» τής Θεσσαλονίκης. Όμιλητής τής ήμέρας, δι ιστορικός καί λογοτέχνης κ. Γ. Ζωγραφάκης, πού σκιαγράφησε μέ ζωηρές πινελιές τή ζωή, τό χαρακτήρα, τούς άγιωνες καί τό έργο τού ίδρυτου τού Κράτους τού Ισραήλ Μπέν - Γκουριόν, ένώπιον πολυάνθρωπος καί έκλεκτης ήμηγύρεως. Πολλοί πνευματικοί δινθρωποί τής πόλεως έτιμησαν καί πάλι τή νέα τούτη έκδήλωση.

Τόν διμιλητή παρουσίασε ό πρόεδρος τής λέσχης Κ. Μόλχο.

Κλοπή στή Μεγάλη Συναγωγή Αθηνῶν «ΜΠΕΤ ΣΑΛΩΜ»

Τήν νύκτα τής Πέμπτης (12/2/81) άγγωστοι έσπασαν τμήμα τού βιτρώ, στόν δεξιό πλαϊνό τοίχο τής Συναγωγής τών Αθηνῶν, εισέβαλαν καί έκλεψαν 15 άσημένια ριμονί, έξαιρετικής τέχνης, καί 2 άσημένιες πλάκες, άντικειμενα θρησκευτικής λατρείας.

Έπισης διέρρηξαν τά έντοιχισμένα μεταλλικά καί ξύλινα κουτιά δωρεών, άπό τά όποια έκλεψαν τό περιεχόμενο.

Τή δάστυνομα διενεργεί άνακρισεις γιά τήν έξακριβωσή τών δραστών.

ΕΥΝΕΚΣΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 19

Αντισημιτισμός στήν Βουλή!

Ο Διοικητής τής ΔΕΗ καταγγέλλεται γιά τήν έβραική του καταγωγή! Καὶ ζητεῖται ἡ ἀπομάκρυνσί του.

Μέ τήν εύκαιρία τῶν δσων ἐγράφησαν στίς ἑφημερίδες γιά τούς λογαριασμούς τῆς ΔΕΗ, ἀνεφέρθη καὶ τὸ ὄνομα τοῦ διοικητοῦ τῆς κ. Ρ. Μωϋσῆ.

Μερικές ἑφημερίδες («Ἐλευθεροτύπια», «Ἄύριανή») ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ κ. Μωϋσῆ τὸ ἐπίχειρημα ὅτι εἶναι Ἐβραῖος! Ἐγραψαν μάλιστα ὅτι «Πληρώνει τήν εἰσφορά «Πέτσια» γιά τίς ἀνάγκες τοῦ Ἰσραήλ», ὅτι «πολέμησε — μέ τὸ βαθμό ταγματάρχη — στοὺς δύο ἵσραηλινοιγυπτιακούς πολέμους τὸ 1967 καὶ τὸ 1973», ὅτι παρ' ὅλο ὅτι εἶναι Ἐβραῖος ἔχει χαρακτηρισθεῖ ἀπόλυτα ἐμπιστος νά χειρισθεῖ Ἑθνικά μυστικά κ.ά. (Ρεπορτάς Σπ. Καρατζαφέρη, «Ἐλευθεροτύπια» 23 - 2 - 1981). Ἡ δέ «Ἄύριανή» σημείωσε, μεταξύ τῶν ἄλλων, ὅτι οἱ «Ἐλλήνες δυσφοροῦν γιά τήν ἀποκάλυψη ὅτι διοικητής τῆς ΔΕΗ εἶναι ἔνας Ἐβραῖος κ.λ.π. (Ἀρθρό Nt. Κουτσούμη, 24 - 2 - 1981).

Ἐπίσης τρεῖς βουλευτές τοῦ ΠΑΣΟΚ, οἱ κ.κ. Π. Κρητικός, Γρ. Κασιμάτης καὶ Τ. Παπαγεωργόπουλος κατέθεσαν ἐρώτηση στήν Βουλή μεταφέροντας τίς δῆθεν «ἀποκαλύψεις» τῆς «Ἐλευθεροτύπιας» καὶ τονίζοντας: «Οἵτε αὐτές οἱ δραστηριότητες τοῦ κ. Μωϋσῆ τὸν καθιστοῦν ἀκατάλληλο ὅχι μόνο νά προϊσταται ἐνός τόσο νευραλγικοῦ τομέα, ὅπως εἶναι ἡ ΔΕΗ, ἀλλ ὅποιοις καὶ ἀπό τίς πλέον ἀσήμαντες δημόσιες ἐπιχειρήσεις...».

■ Ή κατάθεσης τῆς ἐπερωτήσεως τῶν τεσσάρων βουλευτῶν τοῦ ΠΑΣΟΚ ἐναντίον τοῦ Διοικητοῦ τῆς ΔΕΗ κ. Μωϋσῆ «μέ ρατσιστικές κατηγορίες γιά τήν Ἐβραϊκή καταγωγή δημιούργησε λεπτό, ἐνδοκοματικό καὶ προσωπικό πρόβλημα στὸν κ. Παπανδρέου», σημειώνει ἡ «Μεσημβρινή» (16 - 3 - 1981).

· Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά στά «Πολιτικά Θέματα» δ. κ. Γρ. Νικολετόπουλος (20 - 3 - 1981) καὶ οἱ κ.κ. Κ. Ἀντωνίου Πάτρα καὶ Ιακ. Φριζῆς (27 - 3 - 1981) θεωροῦν «τὴν ρατσιστική ἀναβίωση σάν ἔνα ἀποκρουστικό προανάκρουσμα ὅτι κάτι δέν πάει καλά στήν Ἐλλάδα».

Τέλος, τό «Ἀντί», σέ σχολίο τού μέ τίτλο «Κατασκευή ἀποδιπομαίου τράγου» σημειώνει ὅτι:

«Θέλουμε νά πιστεύουμε ὅτι πρόμοιες τοποθετήσεις εἶναι ἀτοπήματα, πού δὲν ὑπάγονται σὲ κάποια εὐύτερη συνθήκη. Γιατί δέν εἶναι ἀσκοπο νά υπενθυμίζουμε πώς ὁ ἀντιεβραϊσμός δέν εἶναι παρὰ ὁ ἰδεολογικός προθάλαμος τοῦ φασισμοῦ, μιὰ κλασικὴ κατασκευή τοῦ «ἀποδιπομαίου τράγου» στὸν ὅποιο φορτώνεται ὅλα τὰ κακά, ὥστε νά ἐκτρέπεται ἡ κριτική σκέψη γιά τά πραγματικά αἴτια τῆς κοινωνικῆς κακοδαιμονίας.

Καὶ γενικώτερα δέν πρέπει νά ξεχνάμε ὅτι ὁ ἀντισημιτισμός εἶναι ὁ ὀρθόδαμος ἀλληλοδιάδοχος ἀποκλεισμῶν δχι μόνο τῆς φυλετικῆς νομιμότητας ἀλλά τῆς ἰδεολογικῆς καὶ ἐν τέλει πολιτικῆς. Πρέπει λοιπὸν στήν Ἐλλάδα νά σταματήσουμε τά ὀλισθήματα, πρὶν γίνουμε, ἔστω καὶ ἀκούστια, θύτες τοῦ ἑαυτοῦ μας» (27 - 3 - 1981).

★ Ἄλλα ἔντυπα καυτηρίασαν αὐτή τήν ἐντελῶς ρατσιστική νοοτροπία. Συγκεκριμένα:

· «Ἡ Μεσημβρινή» (24 - 2 - 1981), μέ τίτλο «Γιά τήν καταγωγή του», σημείωσε τά ἔξῆς:

ΕΝΑ σημείωμα ἀφιερωμένο στοὺς κατά τεκμήριο θεματοφύλακες τῆς δημοσιογραφικῆς δεοντολο-

ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ ΠΟΛΙΤΕΣ;

γίας:

ΚΑΘΕ πολίτης (ἄρα καὶ ὁ δημοσιογράφος) δικαιοῦται νά μέμφεται (προφορικῶς ἢ ἐγγράφως) κάθε δημόσιο δῆμορα γιά τήν ἀλφα ἢ βῆτα πολιτική του κατά τήν ἐνάσκηση τοῦ δημόσιου λειτουργήματός του. Κάτι τέτοιο εἶναι σύμφωνο μέ τή δημοκρατία.

ΚΑΘΕ πολίτης (ἄρα καὶ ὁ δημοσιογράφος) δικαιοῦται, ἄρα, νά μέμφεται τό διοικητή τῆς ΔΕΗ γιά τήν τιμολογιακή ἢ δοπιαδήποτε ἀλλη πολιτική του στή διοίκηση τοῦ νευραλγικοῦ αὐτοῦ ἐνεργειακοῦ φορέα. Κάτι τέτοιο εἶναι σύμφωνο μέ τή δημοκρατία.

ΚΑΝΕΙΣ πολίτης, δύμως, (ἄρα καὶ κανείς δημοσιογράφος) δέν δικαιοῦται νά μέμφεται τόν κ. Ραφαήλ Μωϋσῆ γιά τήν καταγωγή του. Κάτι τέτοιο εἶναι ταυτόσημο μέ τό φασισμό.

ΑΝ ὁ κ. Μωϋσῆς εἶναι κακός διοικητής τῆς ΔΕΗ αὐτό θά συμβαίνει γιά χίλιους ἄλλους λόγους, ἐκτός ἀπό τό λόγο τῆς ἐβραϊκής καταγωγῆς του. «Ἄν ὁ κ. Μωϋσῆς ζητῶνται νά χώρα λόγω συγκεκριμένων πράξεων ἡ παραλείψεων του — ἀς καταγγελθοῦν καὶ ἀς ἐλεγχοῦν οἱ πράξεις καὶ οἱ παραλείψεις του αὔτες.

ΟΛΑ Τ' ΑΛΛΑ περί «Ἐβραίου» καὶ περὶ «Ἰσραήλίτη» καὶ περὶ «ἰουδαίου» κτλ., κτλ., μόνο τόν ἀποτροπιασμό καὶ τήν ὄργη προκαλοῦν — φυσικά στούς λίγους ἔκείνους πού... συνηθίζουν νά τνέπονται ἀκόμη... »

★ Τά «Πολιτικά Θέματα» (26 - 2 - 1981 καὶ 13 - 3 - 1981) θεώρησαν «Τό φαινόμενο ἀπαράδεκτο καὶ κόμματα καὶ δημοσιογράφοι πρέπει νά σκεφθοῦν μέ περιάκεψη γιά τό ἀν αὐτός ὁ κατήφορος θά μείνει ἀναπάντητος». Προσέθεσαν μάλιστα ὅτι «εἶναι εὔκολο ἂν γενικευθεῖ τό ἐρώτημα «ποιές δυνάμεις ἐπέβαλαν τόν κ. Μωϋσῆ στή διοίκηση τῆς ΔΕΗ», νά ὀδηγήσει μέ τήν ἴδια συλλογιστική σέ ἀποκλεισμό καὶ κάθε ἄλλου ἰσραηλιτικής καταγωγῆς Ἐλλήνα πολίτη ἀπό ὁποιαδήποτε διακριτική θέση, δσες βέβαια ικανότητες, καὶ νά διαθέτει». Τέλος τό ἴδιο περιοδικό ρωτᾷ ἂν ὁ πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Α. Παπανδρέου ἐγκρίνει τήν ἐρώτηση τῶν βουλευτῶν του.

Ἀντίδρασις στά δημοσιεύματα

★ Τό Κεντρικό Ἰσραηλιτικό Συμβούλιο ἀπέστειλε ἐντονή ἀπάντηση πρός τήν «Ἐλευθεροτύπια», ἡ ὁποία, ἐδημοσιεύθη στό φύλλο Μαρτίου τοῦ περιοδικοῦ μας.

★Στήν «Ἐλευθεροτύπια» (10 - 3 - 81) ἀπήντησε ἐπίσης ὡς ἔξῆς ὁ κ. Βενιαμίν Καπόν:

«Ἔιμαι ἀνάπτηρος τοῦ πολέμου τοῦ 1940. Στά ἄγρια βουνά τής Ἀλβανίας ἀφησα τά δυο μου πόδια. Γ' αύτή τήν προσφορά μου πρός τήν πατρίδα Ἐλλάδα ἀσ είμαι ὑπερήφανος.

Σάν Ἐβραῖο μέ πίκρανε ἀφάνταστα τό ύστερο-

γραφό σας στό ήπιο (για νά μήν πώ χλιαρό) γράμμα τού Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου, πού δημοσιεύσατε στό φύλλο σας τής 3/3/1981. Γράφετε, λοιπόν, ότι δ. κ. Καρατζαφέρης δέν καταφέρεται κατά τών «Εβραίων, ἀλλά ἐπικρίνει τόν διοικητή τής ΔΕΗ κ. Μωϋσῆς».

Στήν πραγματικότητα, δημ. δ. κ. Καρατζαφέρης ἐπικρίνει ἑκείνους πού ἔκριναν τόν κ. Μωϋσῆς ἄξιο νά χειρίζεται ἀπόρρητα ἔγγραφα, ἀφοῦ εἶναι... «Ἐβραῖος τό θρήσκευμα! Μέ ἀλλά λόγια οι «Ἐβραίοι τής Ἑλλάδος μποροῦμε νά στρατεύμασθε, νά ἐκπληρώνουμε τίς ὑποχρεώσεις μας, ἀλλά δέν είμαστε ἄξιοι νά κατέχουμε ἀπόρρητα. Είμαστε δηλαδή, κατά τή θεωρία τού κ. Καρατζαφέρη, δέ υτέρας τάξις εως πολίτες».

Τό ίδιο συνεβαίνε μέ τους μαύρους στίς ΗΠΑ, πρίν ἀπό 50 χρόνια. Στρατεύονταν, πλήρωναν φόρους, είχαν τίς ιδίες ύποχρεώσεις μέ τους λευκούς ἀλλά δέν μποροῦσαν νά χρησιμοποίησουν τά ίδια ἐστιατόρια ἡ τά ίδια ἀποχωρητήρια μέ αὐτούς! «Ἄν αυτό δέν λέγεται ρατσισμός, τότε τί εἶναι;

Ο πάντα καλά πληροφορημένος κ. Καρατζαφέρης βρήκε ότι δ. κ. Μωϋσῆς πλήρωνε «Πέτσια» (κοινωνική είσφορά) για τό Ισραήλ. Θέλω νά πιστεύω ότι δ. κ. Μωϋσῆς οντως πληρώνει «Πέτσια», ὥπως ὄλοι οι «Ισραηλίτες τής Ἑλλάδος, δχι δημ. γιά τό Ισραήλ ἀλλά γιά τήν κάλυψη τών ἀναγκών τών Ισραηλιτικών Κοινοτήτων (ἀναγκών θρησκευτικών, φιλανθρωπικών, ἑκπαιδευτικών κλπ.), ὅπως συμβαίνει μέ τά μέλη κάθε σωματείου, συλλόγου κλπ.

Πώς, δημ. «ὁ πάντα καλά πληροφορημένος» κ. Καρατζαφέρης δέν γνωρίζει ότι τό προϊόν τής «Πέτσια», δηλαδή τους προϋπολογισμούς καί τούς ἀπολογισμούς τών Ισραηλιτικών Κοινοτήτων, τούς ἔλεγχει καί τούς ἔγκρινει τό ύπουρεγο Παιδείας καί Θρησκευμάτων ἡ κατ' ἐντολήν του ἡ ἀρμόδια Νομαρχία τής περιοχῆς; Δέν μέ ἐνδιαφέρει ἄδ. δ. κ. Μωϋσῆς εἶναι καλός ἡ κακός στή θέση του. Ἐκείνο πού ἐνδιαφέρει εἶναι ότι, κατά τόν κ. Καρατζαφέρη, στήν πλάστιγγα τής ὅποιας κρίσεως, πρέπει νά βαρύνει τό ότι δ. κ. Μωϋσῆς εἶναι «Ἐβραῖος τό θρήσκευμα. Κατά τήν ίδια ἀποψη, ἡ κ. Βέιλ, πρόεδρος τού Εύρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δ. κ. Κρέισκου, καγκελλάριος τής Αύστριας, δ. Μαντές - Φράνς καί δ. Λέων Μπλούμ, πρωθυπουργοί τής Γαλλίας, δ. Χόρ

Μπέλισσα, ύπουργός Ἀμύνης τής Μ. Βρετανίας στόν πόλεμο κ.ά., δέν θά ἐπρεπε νά κριθοῦν ἄν πέτυχαν ἡ όχι στήν ἀποστολή τους μέ ἀντικειμενικά κριτήρια ἀλλά λαμβάνοντας ὑπ' ὅψη ότι ἡταν ἡ εἶναι «Ἐβραῖοι! Κι αύτό δέν θά ἐθεωρεῖτο σάν ρατσισμός!

Ἡ ίδια πικρία μέ διακατέχει γιά τό ότι καί δ. διεύθυνση τής ἐφημερίδας ἐνέκρινε καί ἑκ τών ὑστέρων προσπαθεῖ νά δικαιολογήσει ἔνα τέτοιο ἄρθρο πού εἶναι πέρα γιά πέρα δχι ἀπλά ἀντισημιτικό, ἀλλά καταφανῶς ρατσιστικό!»

* Ἐπίσης τό Κ.Ι.Σ. ἀπέστειλε πρός τήν «Αύριανή» (6 - 3 - 81) τήν παρακάτω ἐπιστολή:

«Τό ἄρθρο τού Ντ. Κουτσούμη «Περί Μωϋσῆς συνέχεια...», στό φύλλο σας τής 24ης Φεβρουαρίου 1981, δέν περιέχει μόνο ἀνακρίθεις ἀλλά εἶναι κάτι χειρότερο: εἶναι ρατσιστικό καί προσπαθεῖ νά δημιουργήση πνεῦμα θρησκευτικῶν διακρίσεων μεταξύ τών Ἐλλήνων πολιτών.

Ὁ ἀρθρογράφος σας θέλει νά προσποιήται ότι ἀγνοεῖ (γιατί προερχόμενος ἀπό τόν «Ἐλληνισμό τῆς Αιγύπτου ἀσφαλῶς δέν ἀγνοεῖ») ότι, σύμφωνα μέ τό Σύνταγμα, οι «Ἐβραῖοι τής Ἑλλάδος εἶμαστε «Ἐλλήνες πολίτες, ιστότιμοι μέ ὅλους τούς ἄλλους. Ἀλλά καί πάλι πάνω κι ἔξω ἀπό τό Σύνταγμα τής χώρας, ἡ Ἑλληνική ὑπηκοότητά μας ἔχει καταξιωθεῖ μέ τούς ἐκαντοντάδες νεκρών καί τραυματίες μας σ' ὅλους τούς ἔθνοις ἀγνῶνες, μέ τή θετική προσφορά μας στήν ἔθνική ζωή, μέ τό πνεῦμα τής συνεχοῦς συμμετοχῆς μας.

Ἡ ἐγκατάστασίς μας σ' αὐτή τή γῆ ἔχει γίνει πρίν ἀπό πολλούς αἰώνες, μιά καί οι ιστορικοί συγγραφεῖς ἀναφέρουν γιά τήν ἐβραϊκή παρουσία στήν «Ἐλλάδα ἀπό τά πρό Χριστοῦ χρόνια. (Ἀλλωστε, αὐτούς τούς «Ἐβραίους δέν ἥλθε στήν «Ἐλλάδα νά διδάξῃ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος; Πρός αὐτούς δέν ἔγραψε τίς «Ἐπιστολές του;)».

Διαφέρουμε, λοιπόν, ἀπό τήν πλειοψηφία τών «Ἐλλήνων συμπατριωτῶν μας στό θρήσκευμα. Ακολουθοῦμε μιά ἀπό τίς τρεῖς μονοθεϊστικές θρησκείες (Ἰουδαϊσμός, Χριστιανισμός, Μωαμεθανισμός). Ἐλπίζαμε ότι, σ' αὐτό τό τέλος τού 20ου αἰώνος, η θρησκευτική πίστις μας δέν θά ἥταν κάτι τό μεμπόν, οὕτε λόγος κατατρεγμοῦ.

Ἐρχεται, δημ. ὁ ἀρθρογράφος σας γιά νά ύποστρηξῃ ότι, ἀντίθετα μέ δ.τι συμβαίνει σ' ὅλα τά κράτη τής υφήλιου, ὅταν ἔνας «Ἐλληνας, «Ἐβραῖος τό θρήσκευμα, κριθῇ ἀπό τήν πολιτεία ότι εἶναι ικανός νά καταλάβῃ μία θέσι πρέπει νά παραμερίζεται γιά μόνο τό λόγο ότι εἶναι «Ἐβραῖος!...».

Φυσικά ὁ ἀρθρογράφος σας δέν ύποστηρίζει αύτή την ἀποψη γιατί εἶναι «προστάτης τής Ὁρθοδοξίας» (γιατί ὑπάρχουν καί τέτοιοι), ἀλλά τήν ύποστηρίζει γιατί, ὅπως φαίνεται ἀπό τά ἐπιχειρήματά του, διακατέχεται ἀπό ρατσιστικές διακρίσεις καί προκαταλήψεις.

Δέν μᾶς ἐνδιαφέρει ὅτι δάδε «Ἐλληνας «Ἐβραῖος εἶναι κατάλληλος ἡ όχι γιά τό ἀξιώμα πού κατέχει. Αύτό πρέπει νά κριθῇ μέ τά κοινά ἰσχύοντα μέτρα κι ἀνάλογα νά βαθμολογηθῇ. Μᾶς ἐνδιαφέρει ἡ ἐξάλειψης τής ἀναχρονιστικῆς, ἐπικίνδυνης καί παγκόσμια πιά καταδίκασμένης φασιστικῆς νοοτροπίας τού ρατσισμού, πού πολύ καθυστερημένα ύποστηρίζει στήν «Ἐλλάδα ὁ ἀρθρογράφος σας.

Θέλουμε νά πιστεύουμε ότι οι ἀπόψεις μας αύτές θά βροῦν στήν ἐφημερίδα σας τήν ίδια θέσι μέ ἑκεῖνες τού ἀρθρογράφου σας».

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΩΝ ΙΒΡΑΙΩΝ

Γραφεία: Σουρμελή 2

Αθήναι (109) - Τηλ. 88.39.952

- ★ Εκδότης: τό Κ.Ι.Σ. ἐκπρόσωπούμενον ύπό τού Προέδρου του κ. Ιωσήφ Λόβιγγερ, ὁ ὄποιος εἶναι καί ύπευθυνος συμφώνων τῷ νόμῳ (Σουρμελή 2 - Αθήναι).
- ★ Επιμέλεια ἐκδόσεως: Νίκος Τσαπίδης, μέλος τῆς Ενώσεως Συντακτῶν Περιοδικού Τύπου.
- ★ Υπεύθυνος φωτοσυνθέσεως: Κατσαούνη ΕΠΕ, Σ. Δοντά 10, Αθήναι.
- ★ Η ἀναδημοσίευσις κειμένων εἶναι ἐλευθέρα, μέ τήν προϋπόθεσι ότι θά ἀναφέρεται η πηγή: Περιοδικό «Χρονικά», Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου.

Οι Εβραίοι στον Κόσμο

ΚΟΙΝΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΙΣΡΑΗΛ – ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Ιερούσαλημ: Κοινά άγροτικά προγράμματα συζητήθηκαν μεταξύ Ισραηλιτών και Αιγυπτίων ειδικών κατά την πρόσφατη πενθήμερη έπισκεψη στό Ισραήλ του Αιγύπτιου υπουργού Έξωτερικών, κ. Mahmoud Daoud.

Ο κ. Daoud, ειδικός φυτολόγος, και ή συνοδεία του άφιχθησαν κατόπιν προσκλήσεως του Ισραηλινού υπουργού Γεωργίας, κ. Ariel Sharon. Αυτή ήταν η πρώτη έπισκεψη Αιγυπτίου υπουργού στό Ισραήλ πού δέν σχετίζεται αμεσα με τις περι αύτονομιας διαπραγματεύσεις για τή Δυτική Όχθη καί τή Γάζα ή μέτις ειρηνευτικές συνυμιλίες μεταξύ τών δύο χωρών.

Η έπισκεψη μπορεῖ νά θεωρηθεῖ, συνεπώς, σάν μία ένδειξη τών συνεχώς διευρυνομένων σχέσεων μεταξύ τών δύο χωρών. Παρά λίγο ή έπισκεψη θά ματαιώνοταν όταν έγινε γνωστό ότι ο κ. Daoud δέν είχε σκοπό νά πάει στήν Ιερουσαλήμ. Τελικά, όπως φαίνεται, κατόπιν δόηγιών του Προέδρου Άνουάρ Σαντάτ, δ. κ. Daoud πήγε στήν Ιερουσαλήμ καί έπισκεψή της έθιμοτυπικά τόν Πρόεδρο Ιτσχάκ Ναβόν, παρόλον ότι τό έπικεντρο τών διαβουλεύσεών του ήταν τό Τέλ-Άβιθ.

ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΠΟΓΚΡΟΜ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ

Βουκουρέστι: Μέ μιά ειδική τελετή πού έλαβε χώρα στήν Κεντρική Συναγωγή Chotal, μνημονεύθηκαν τά θύματα τού πρό τεσσαρακονταετίας πογκρόμ τής ρουμανικής πρωτεύουσας. Περισσότερα από 1.000 άτομα άκουσαν τόν Άρχιραββίνο Δρ. Μωάσή Ρόζεν, πού άναφέρθηκε στά τότε γεγονότα, όταν πτώματα Εβραίων κρεμάσθηκαν στά σφαγεία, φέροντα τήν έπιγραφή: «Κρέας Κασσέρ». Δεκάδες συναγωγές κάηκαν καί έκαποντάδες Εβραϊκά καταστήματα καταστράφηκαν, κατά τή διάρκεια τού πογκρόμ. Μετά τή δημιλία τού Άρχιραββίνου Ρόζεν, χορωδία Ισραηλιτών σπουδαστών άπειδωσε διάφορα άντιστασιακά καί έβραϊκά τραγούδια καί έπιδειχθηκαν σλάιντς πού άναφέρονταν στά τότε γεγονότα. Τά σλάϊντς αυτά άποτελούν μέρος τής συλλογής τού Μουσείου τού ρουμανικού Εβραϊσμού τού Βουκουρεστίου.

ΤΟ ΜΕΣΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΚΑΙ Η ΕΟΚ

Λονδίνο: Ο Όλλανδός υπουργός Έξωτερικών, κ. Chris vander Klaauw, ό όποιος κατά τούς έπόμενους ξει μῆνες θά προεδρεύσει τού Συμβουλίου τών υπουργών Έξωτερικών τής Εύρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητος, δέν είναι πολύ αισιόδοξος γιά τήν έπιτυχή έκβαση τής πρωτοβουλίας τής ΕΟΚ γιά τό μεσανατολικό.

Σέ συνέντευξή του πρός τό BBC είπε ότι άναλαμβάνοντας τήν πρωτοβουλία αυτή ή ΕΟΚ δέν θίσκεται σέ άντιθεση με τις ειρηνευτικές προσπάθειες τής Αμερικής καί ότι άμφοτεροι δύνανται νά συμπορευθούν άπο κοινού. Ο κ. Klaauw, ό όποιος άνέλαβε μιά νέα ειρηνευτική άποστολή στή Μέση Ανατολή έκ μέρους τής ΕΟΚ, πρόσθετε στή

θίσκεται σέ έπαφή καί μέ τούς Αμερικανούς. Αρνήθηκε ότι ή ΕΟΚ ύποστηριζει τήν έγκαθίδρυση ένός ξεχωριστού παλαιστινιακού κράτους. Ή πρωτοβουλία τής ΕΟΚ, είπε, βασίζεται σέ μια «οφαιρική άντιμετώπιση» τού θέματος, τά κύρια στοιχεία τής όποιας είναι ή έξασφάλιση τής άσφαλειας γιά δύο, ή έδαφική άποχώρηση τού Ισραήλ, τό παλαιστινιακό δικαίωμα γιά αύτοέλεγχο καί τό άκανθωδες θέμα τής Ιερουσαλήμ.

Η ΕΟΚ δέν ύποστηριζει τή δημιουργία ένός παλαιστινιακού κράτους, διακήρυξε ό Όλλανδός υπουργός, διότι ή έπιλυση τού θέματος έναντος στούς ζμεσα ένδιαφερόμενους. Στόχος τής ΕΟΚ δέν είναι ή έπιβολη μάς λύσεως, άλλα νά διέρευνθει τής πιθανότητες γιά μάς Αραβο – Ισραηλινή συμφωνία καί άν δύνανται οι άντιστοιχες θέσεις τους νά προσεγγίσουν ή μία τήν άλλη.

Ο.Η.Ε.: ΤΟ ΒΙΑΙΟΤΕΡΟ ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΚΟ ΒΗΜΑ

Σ το κχόλ μη: «Αισθάνομαι πώς τά Ήνωμένα Εθνη έχουν καταστεί τό βιαίοτερο άντιστημικό βήμα τής έποχης», διακήρυξε ο Αμερικανός συγγραφέας, Elie Wiesel, σέ μια πρόσφατη συνάντηση στή σουηδική πρωτεύουσα σχετικά μέ τόν άντιστημισμό. «Στόν Ο.Η.Ε. τό Ισραήλ δέχεται καθημερινά τίς έπιθέσεις 140 μελών του», συνέχισε ό κ. Wiesel, μεταξύ δέ αύτών συγκαταλέγονται δρισμένα άπο τά πλέον διεθναρμένα καθεστώτα στόν κόσμο, τά άποια έχουν τό θράσος νά παραδίουν μαθήματα ήθικης. Στή συνάντηση συμμετείχαν ο Σιμών Βίζενταλ, έπικεφαλής τού Άρχειου Έρευνών τής Βίεννης, καί ο Ισραηλινός Βουλευτής καί πρώην εισαγγελέας στή δίκη Αίχμαν, Gideon Hausner, ό όποιος κατέκρινε τήν άποφαση τών Ήνωμένων Εθνών γιά τήν καταδίκη τού Σιωνισμού σάν μιά μορφή ρατσισμού. «Σάν ο κόσμος μπορεῖ νά άνεχθει αύτό, τάτε ή κατάσταση είναι πολύ άνησυχητική», τόνισε ό κ. Hausner.

ΠΡΩΗΝ ΔΙΚΑΣΤΗΣ ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ

Α μβούργο: Ο Δρ. Wilhelm Staeglish, 64 έτών, πρώην δικαστής καί συγγραφέας άρθρων πού άμφισβητούσαν τά μαζικά ναζιστικά έγκληματα, καταδικάσθηκε γιά προσβολή κατά τών Εβραίων σέ πρότιμο 6.000 μάρκων άπο τό δικαστήριο τού Bad Segeberg.

Τόν περασμένο χρόνο κυκλοφόρησε μία έπιστολή ήπου, άναφερόμενος στό νούμερο τών έξι έκαποντμυρίων Εβραίων θυμάτων, είπε ότι τούτο άποτελει «σαφή άνοησία». Ή Ισραηλιτική Κοινότητος τού Αμβούργου, ύπηρξε θ μηνυτής τού συγγραφέα.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΒΙΒΛΟΥ

Ιερούσαλημ: «Ειρήνη καί Αδελφότητα» θά είναι τό θέμα τών έρωτησεων πού θά άπαντησουν οι διαγωνιζόμενοι, άπο 30 περίπου χώρες, στόν τελικό Διεθνή Βιβλικό Διαγωνισμό τής Ιερουσαλήμ, πού θά λάβει χώρα τό καλοκαίρι τού 1981.

Επειτα άπο διακοπή δώδεκα χρόνων άναβιώνει έκ νέου δ θεαμός τού βιβλικού διαγωνισμού καί ήδη πολλές χώρες έξεδήλωσαν μεγάλο ένδιαφέρον. Οι έρωτησεις πού θά άπαντησουν οι διαγωνιζόμενοι, κατά τό πρώτο στάδιο τού διαγωνισμού, θα άφορούν τήν Πεντάτευχο, τούς Προφήτες καί τά βιβλία τής Ρούθ καί τών Ψαλμών· οι δέ άπαντησεις δύνανται νά διθούν σέ δοποιαδήποτε άπο τίς δέκα γλώσσες τού διαγωνισμού.

Οι άπο τό έξωτερικό συμμετέχοντες, πού θά έχουν vi-

κήσει στούς έθνικούς προκαταρκτικούς διαγωνισμούς, θά ταξιδέψουν «Γι' θά φιλοξενηθούν στό 'Ισραήλ δι' έξόδων τών όργανωτών». Η 'Ισραηλινή Βιβλική 'Εταιρεία εύχαριστησε τὸν πρωθυπουργό κ. Μεναχέμ Μπέγκιν, γιά τη βοήθεια του στὶς προσπάθειες ἀναβιώσεως τοῦ ἄλλοτε τόσο δημοφιλοῦ αὐτοῦ θεσμοῦ, καὶ δὲ οποῖος εἶτε εἶναι ἀκόμα πρωθυπουργός εἴτε δχι. Θά εἶναι μεταξὺ τῶν ἔξεταστῶν τῆς τελικῆς φάσεως τοῦ διαγωνισμοῦ καὶ θά ἀπονείμει στούς νικητές τά εἰδικά σχεδιασθέντα μετάλλια.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΣ ΒΑΠΤΙΣΤΗΣ ΗΓΕΤΗΣ ΑΠΟΛΟΓΕΙΤΑΙ

Νέα Υόρκη: Ο Βαπτιστής κληρικός ήγέτης, πού εἶχε διακηρύξει ότι «ὁ Παντοδύναμος Θεός δέν είσακούει τίς προσευχές τοῦ 'Εβραίου», ἀπόλογήθηκε γιά τή δήλωσή του.

Ο αιδ. Bailey Smith, πρόεδρος τῆς Νοτίου 'Ενώσεως Βαπτιστῶν 'Ηνωμένων Πολιτειῶν, εἶπε ότι αἰσθάνεται «βαθιά μεταμέλεια» γιά τή δήλωση πού ἔκανε πρόσφατα κατά τή συνάντηση του μέ έκπροσώπους τῆς Μπενέ Μπεριτ. Διακήρυξε δέ ότι εἶναι ἀνεπιφύλακτος ύποστηριχτής τῆς Θρησκευτικῆς ἐλευθερίας γιά δλες τίς διάδεις ἀνθρώπων.

Η ADL τῆς Μπενέ Μπεριτ καὶ ἡ "Ενωση Βαπτιστῶν συμφώνησαν νά προγραμματίσουν κοινές συναντήσεις καὶ ἀκαδημαϊκές συζητήσεις, ώστε οι δύο Κοινότητες νά διαχθούν καλύτερα καί νά πληροφορηθούν ἡ μια γιά τήν ἄλλην.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΠΟΛΩΝΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΣΤΟ ΙΣΡΑΗΛ

Ιεροσαλήμ: «Γνωρίζαμε ότι ἔχετε ἔνα ώραιο κράτος, ἀλλὰ ἡ πραγματικότητα ἔπερναί εάθε προσδοκία», διακήρυξε ὁ Πολωνός ύπουργός Θρησκευμάτων, κ. Jerzy Kuberski, λίγο πρό τῆς ἀναχωρήσεώς του ἀπό τό 'Ισραήλ.

Ο κ. Kuberski ἡγήθηκε μιᾶς πολωνικῆς ἀντιπροσωπείας στή διεθνή συνάντηση τῆς 'Εταιρείας Janusj Korijak, μιά όργανωση ταμένη στη διάσοδο τῶν ιδανικῶν τοῦ Πολωνούβραιου ἐκπαιδευτικοῦ, δὲ οποῖος προτίμησε νά πεθάνει στό στρατόπεδο 'Αουσβίτς μαζί με τά 200 ὄρφανά παιδά πού φρόντιζε, παρά νά ἀποδεχθεί τή ναζιστική προσφορά γιά τήν προσωπική του ἀπελευθέρωση. Στήν ομίλια του ὁ Πολωνός ύπουργός περιέγραψε τόν Korijak σάν «ένα φωτεινό ἀστέρι πού μᾶς δίδαξε νά ἀγαπᾶμε καί νά διαπιδαγωγούμε τά παιδιά».

Σήμερα, παραρτήματα τῆς 'Εταιρείας Korijak λειτουργούν στήν Πολωνία, Ρωσία, Τσεχοσλοβακία, Βουλγαρία, Ούγγαρια, Ανατολική καὶ Δυτική Γερμανία, 'Ηνωμένες Πολιτείες, Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία, Σουηδία, Δανία, Αύστραλία καὶ Βραζιλία.

Η πολωνική ἀντιπροσωπεία ἐπισκέφθηκε διάφορα κιμπούτς, τό Μουσεῖο Μαρτύρων καὶ 'Ηρώων 'Γιάντ Βασέρ' τῆς Ιερουσαλήμ καὶ ἔγινε δεκτή ἀπό τόν Πρόεδρο τοῦ 'Ισραήλ κ. 'Ισχάκ Ναβόν.

ΧΡ. ΜΑΡΚΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΕΠΙΒΑΛΛΕΤΑΙ Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ό ελληνικός λαός καὶ ὁ λαός τοῦ 'Ισραήλ εἶναι πανάρχαιοι καὶ ιστορικοί λαοί. Ἀμφότεροι ἔγραψαν ιστορίαν καὶ ἐδημιούργησαν τόν σύγχρονον Πολιτισμόν. Η 'Ελλάς προσέφερεν εἰς τήν Άνθρωπότητα τήν ἀρχαίαν ἐλληνικήν φιλοσοφίαν καὶ ὑπερόχους ἄνδρας, ὡς ὁ Σάμιος Πυθαγόρας. Τό 'Ισραήλ προσέφερεν εἰς τήν Άνθρωπότητα τόν μονοθεϊσμόν καὶ τόν Θεάνθρωπον τῶν Χριστιανῶν.

Τά φωτεινά αύτά κύπταρα, οἱ περιούσιοι αύτοί λαοί, ἀμφότεροι, ἐπλήγησαν ἀπό τήν ρωμαϊκήν Θηριωδίαν. Καί, οἱ μέν Ἀρχαιο - 'Ελληνες κατέστησαν σκιά τοῦ προγούμενου ἑαυτοῦ των, ὁ δέ λαός τοῦ 'Ισραήλ διεσκορπίσθη ἀνά τά πέρατα τῆς Γῆς.

Αἱ προγονικαί ἐστίαι 'Ελλήνων καὶ 'Ισραηλινῶν, ἀπωλέσθησαν, ἀλλόφυλοι δ' 'Υπανθρωποι, κραδαίνοντες μάχαιραν καὶ σύροντες μεθ' ἑαυτῶν τήν χειρίστην των φύσιν, ἐπί αἰώνας ἐμόλυντον τήν 'Ακρόπολιν τῶν 'Αθηνῶν καὶ τόν Ναόν τῆς Ιερουσαλήμ.

Οις ὁ μαγνήτης ἔλκει τόν σίδηρον, οὕτω καὶ αἱ 'Αθήναι τοῦ Δημοσθένους καὶ ἡ Ιερουσαλήμ τοῦ Σολομῶντος, συνεπείρωσαν, διά μέσου τῶν αἰώνων, τούς καταπεσόντας 'Ελληνας καὶ τούς διασπαρέντας 'Ισραηλινούς. Καί, οὕτω, τά προαιώνια ἱστορικά λίκον τῶν δύο λαῶν ἀντιστοιχίων, συνετήρησαν εἰς ἀμφοτέρους τήν φλόγα τῆς ἔθνικῆς των ὄντότητος καὶ τήν ἐλπίδα τῆς ἔθνικῆς των ἀποκαταστάσεως.

Οι 'Ελληνες, ἐκ τού πλησίον, οἰστρηλατοῦντο καὶ ἐκ τῆς θέας τῶν μνημειακῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Δόξης. Οι 'Ισραηλινοί, ἐκ τοῦ μακρόθεν, ὡραματίζοντο τήν Γῆν τῶν Πατέρων των. Οι 'Ελληνες ἀπήλασαν τήν 'Ακρόπολιν τῶν 'Αθηνῶν ἐκ τῆς τουρκικῆς μολύνσεως, πρό ἐνός καὶ ήμισεος αἰώνος, μετά ἐπταετεῖς κραταιούς ἐνόπλους ἀγώνας. Οι 'Ισραηλινοί ήλευθέρωσαν τήν Αίωνιαν Πρωτεύουσάν των Ιερουσαλήμ ἀπό τούς ἐπήλυδας κατακτητάς των, ἀλλά δέν κατωχύρωσαν εἰσέτι ἐξ ὀλοκλήρου αὐτήν — ταῦτα

μετά πεντηκονταετείς προσπαθείας, έκ τῶν ὁπίων τό δεύτερον τμῆμα, ἐκεῖνο μετά τὸν Δεύτερον Παγκόσμιον Πόλεμον, εἶναι ἔνοπλον καὶ ἔνδοξον.

Αἱ τύχαι τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἰσραηλινῶν ὑπῆρχαν, εἰς μεγάλον βαθμόν, παράλληλοι, διότι, ἀμφότεροι, πληγέντες ἐκ τῆς Δύσεως, εἶδον τελικῶς τὴν πατρώαν γήν περιερχομένην εἰς σφαγεῖς. Μωαμεθανούς κατακτήτας, Ἐμπορικαὶ ἀντιζηλίαι μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ἰσραηλινῶν ἐμπόρων εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, τὴν Συμύρνην καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐπὶ σουλτανίκης Τουρκίας, εἶναι στοιχεῖα ἀνάξια νά μᾶς ἀπασχολήσουσιν. Διαφαινόμενον ἐνδιάφερον τοῦ σημερινοῦ Ἰσραὴλ διὰ τὴν Κρήτην, ἔχηγεῖται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι τά ἀμερικανικά πολεμικά ἀεροσκάφη, διά νά φθάσουσιν εἰς τὸ Ἰσραὴλ, πρέπει ἐνδιαμέσως νά προσγειωθοῦν πρός ἀνέφοδιασμόν εἰς τάς βάσεις τῆς Κρήτης.

Τό Ἰσραὴλ, βεβαίως, δέον, προκειμένου τῆς Κρήτης, νά είναι λίαν προσεκτικόν, διά νά μίδι δίδη ἀφορμά εἴτε εἰς καλοθελτάς του εἴτε εἰς τὴν Ἑλληνικήν Ἐθνικήν εὐαισθησίαν. Οἱ Ἑλληνες, ὅμως, νά «βλέπουν» καλύτερον τὸ θέμα ὀλοκλήρου τῆς Γερμανοῦ - ΕΟΚΟ - Συμμαχίας, εὐχαριστώς προσφερούστης τεμάχια ἐκ τῶν ἀνατολικῶν νήσων τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν Τουρκίαν, πρός προσεταιρισμόν τῆς τελευταίας.

Καθ' ὅλους τούς ἀτέλευτή τους αἰώνας τῆς διασπορᾶς, οἱ Ἰσραηλινοί, ὄπουδήποτε καὶ ἄν εύρισκοντο, ἐπεδείχαντο ἐντελῶς ἔξαιρετικάς ἀτομικάς ικανότητας — καὶ ἀσφαλῶς τοῦτο προεκάλει τὸν φθόνον τῶν ἐντοπίων. Ἐπίστις λεκτέον διό οἱ Ἰσραηλινοί ἀφωμοιοῦντο καλῶς εἰς τάς διαφόρους ζένας πεποιτησμένας κοινωνίας, εἰς τάς ὅποιας ἔζων — ἔαν καὶ ἐφ' ὅσον ὡς φυσικόν, δέν ἐδιώκοντο ὑπό τῶν ἐντοπίων.

Κατηγόρησαν τούς Ἰσραηλινούς τῆς διασπορᾶς διότι ἔρεπον εἰς ίσχυν εἴτε διά τῆς ἀποκτήσεως ὑπερβολικοῦ πλούτου εἴτε διά τῆς ἀναμίξεώς των εἰς ἐπαναστατικά κινήσεις καὶ δή εἰς ἡγετικάς θέσεις τῶν ἔξτρεμιστικῶν αὐτῶν κινήσεων. Ἄλλα τοῦτο είναι ἀνθρώπινον, διότι πᾶς ἀνθρώπως ἀποβλέπει εἰς ἐπιβολήν, ἐρωτᾶται δέ, εἰδίκως προκειμένου τῶν Ἰσραηλινῶν τῆς διασπορᾶς εἰς ποιὸν βαθμόν ἡ προσπάθειά των εἰς κοινωνικὸν ἀνδον, διά τοῦ πλούτου ἡ τῆς ἐπαναστατικότητος, δέν ἡτο παρά μόνον ἀπλῇ ἀμυνα κατά παρόντων ἡ ἐκκολαπτομένων κινδύνων διώξεων;

Ἐξετοξεύθη, ἐπίσης, ἀνά τούς αἰώνας ἐκ πάσης κατευθύνσεως, κατά τῶν Ἰσραηλινῶν τῆς διασπορᾶς, ἡ κατηγορία διότι ἀπέβλεπον εἰς παγκόσμιον κυριαρχίαν, ἐνώ, ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπεδείχθη διότι ἔν καὶ μόνον σταθερῶς ὡραματίζοντο: τὸ ἴστορικόν λίκον τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ, τάς ἀπολεσθείσας προγονικάς ἑστίας, τὴν πατρώαν γῆν, μέ μίαν λέξιν τὴν «αἰώνιαν πρωτεύουσαν των», τὴν Ἱερουσαλήμ!!!

Ο παραδοσιακός ἀντί - Σιωνισμός, εἶναι δεῖγμα στρατιωτικῆς, πολιτικῆς, οἰκονομικῆς, πολιτιστικῆς καὶ ψυχολογικῆς ξενοφοβίας τῶν λαϊκῶν μαζῶν, ἀπάτης τῶν δημαγωγῶν εἰς βάρος τῶν διαβουκολουμένων λαϊκῶν μαζῶν, ἀνοίητου λαϊκῆς μισαλοδοξίας, ἀφοῦ τὸ «Υπέρτατον Ὅν τῶν Χριστιανῶν ἐπελέξατο Ἰσραηλίτην ὡς μονογενῆ Αὐτοῦ Υἱόν, διανοητικῶν διαστροφῶν πολιτικοποιημένων ἀτόμων ἀναζητούντων ἀποδιοπομπαῖον τράγον, ἐγκληματικο - ἔκφυλιστικῶν προδιαθέσεων, ὅμοφυλοφίλων τύπου Ρέμ, τοξικομανῶν τύπου Γκαΐρινγκ, μικρονόδων «έκτελεστῶν» καὶ φονέων, προθύμων ὄργανων διεστραμμένων ἴστορικῶν φυσιογνωμιῶν.

Ο σύγχρονος ἀντί - Σιωνισμός (διότι ἐπιπολάζει τὸ ἀνθρώπινον κακοῦ, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα), ἐνώ εἶναι (εἰς τάς σχετικῶς σοβαρτέρας μορφάς του), κίνημα ἐλκό-

μενον ἐκ τῆς δυσπιστίας τῶν ξένων πρός τούς ὑποτιθεμένους, ἐκ καταγωγῆς, ξένους συμπολίτας, ταυτοχρόνων οὐδόλων εύνοει, ἢ μᾶλλον μάχεται εύθέως ἡ πλαγίως, τὴν ὁριστικὴν κατοχύρωσιν τοῦ Ἰσραηλινοῦ κράτους καὶ δή, ὡς πρωτευούσας του, τῆς Αἰγαίας Πρωτευούσας τοῦ Ἰσραὴλ, τῆς Ἱερουσαλήμ!!!

Ἐν τούτοις, οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῆ τάς ἔξης βασικάς ἀλληλείας: α) τὸ ἔθνικο - ἴστορικόν λίκον παντός λαοῦ, εἶναι ἀπαράγραπτον; β) οὐδεμία ξένη κατάκτησις, ὅσον δήποτε μακρά, παραγράφει τὰ δικαιώματα τοῦ δικαιούχου λαοῦ· γ) ὁ δικαιούχος λαός εἶναι ἀδιος τῆς Ἰστορίας, ἀν ἀγνωστή διά τὸ ἴστορικόν του λίκον; δ) ὁ σεβασμός τῆς ἀρχῆς αὐτῆς καὶ ἡ ἀφόρμη της, ἐπιλύει τὰ ζητήματα ξενοφοβίας ἐκ τῆς διασπορᾶς λαῶν, κατόπιν ἀπωλείας τῆς πατρώας γῆς των.

Βάσει τῶν ἀνώτερων, ποίος θά διενοείτο νά ἴσχυρισθῇ διότι, ἐπειδή οἱ Μωαμεθανοί Τούρκοι ἐμόλυναν, ὡς κατακτηταὶ ἐπὶ αἰώνων ὀλοκλήρους, τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν καὶ, γενικώτερον τὸν ἐλλαδικόν καὶ αἰγαιοτικόν χώρον, ἀπέκτησαν δικαιώματα χρησικτησίας τρόπον τινά: «Οσον περισσότερος ὑπῆρχεν ὁ χρόνος τῆς κατακτήσεως τόσον, καὶ μεγαλύτερον, εἶναι τό ἀνεξιλέωτον ἐγκλημά των.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἐπειδή οἱ Παλαιστίνιοι Μωαμεθανοί ἦσαν ἀπό αἰώνων, ἔξ ἀρπαγῆς, κάτοικοι τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἀπέκτησαν δικαιώματα ἐπικρατέστερα ἐκείνων τῶν Ἰσραηλινῶν ἐπί τῆς, ἀπό χιλιετρίδων, πεποιημένης μὲ τὸν ἰδρωτὰ καὶ τὸ αἷμα των, πατρώας γῆς;

Τοῦτο εἶναι τόσον περισσότερον ἀληθές, ὅσον οἱ Παλαιστίνιοι δέν στεροῦνται στέγης, διότι πατρίδα ἔχουν τὴν Ἱορδανίαν, ἀφοῦ οἱ Ἱορδανοί εἶναι λαός ταυτόσημος πρός τούς Παλαιστίνιους!

Διατί, ὅμως, αἱ πλεῖσται χώραι τηροῦν στάσιν δυσμενῆ πρός τὰ προβλήματα τοῦ Ἰσραὴλ καὶ εὔμενῃ διά τοὺς Παλαιστίνιους, οἵτινες τελευταῖοι ἀξιούν ὀλοσχερῆ ἐξόντωσιν τοῦ Ἰσραηλινοῦ Κράτους; Ἄλλα, διά νά μή δυστρεπτήσουν, τούς ἀδελφούς τῶν Παλαιστίνιων, πετρελαιοπαραγωγούς Ἀραβας! Ἐνταῦθα, δέν πρόκειται περὶ ἀντί - Σιωνισμοῦ, ἀλλα περὶ ἀπλουστάτης συμφεροντολογικῆς διεθνούς πολιτικῆς τῶν βιομηχανικῶν χωρῶν.

Διατί, ὅμως, η Ἑλλάς ἀπέμεινεν ἡ μόνη, ισως, χώρα εἰς τόν κόσμον, ἡ ὁποία φθάνει εἰς τό σημεῖον ν' ἀρνήται τὴν ἀνταλλαγήν πρεσευτῶν, δηλαδή ἀρνεῖται τὴν υπόστασιν τοῦ Ἰσραηλινοῦ Κράτους; Ἄλλα, διά νά μή δυστρεπτήσουν τοῦ Ἰσραὴλ; Εἶναι τοῦτο τελείως ἀδικαιολόγητον, διότι δυνάμεθα ν' ἀναγνωρίσωμεν τό Ἰσραὴλ, χωρίς νά δυσχεράνωμεν τάς σχέσεις μας μέ τούς Ἀραβας τῶν πετρελαίων καὶ τῶν ἐργοληψιῶν — ώς συμβαίνει καὶ μέ τάς ἄλλας χώρας τῆς Δύσεων.

Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Ἰσραὴλ ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος, θά ἔγινετο μέ ανταλλαγμα προστήριξην τῆς Ἑλλάδος εἰς τάς ζητήματά της μέ τήν Ἀμερικήν καὶ τήν Τουρκίαν, ἡτις μάλιστα, τελευταία — ἡ Τουρκία δηλαδή —, ώς γνωστόν, τυγχάνει ἐξ ὀλοκλήρου φιλοαραβική, χάριν πετρελαίων καὶ πιστώσεων καὶ λόγω Μωαμεθανισμοῦ.

Τό Ἰσραὴλ, καὶ πάλιν, ἐντελῶς δέ προσφάτως, ἐζήτησεν ἀπό τήν Ἑλλάδα, ὅπως (η Ἑλλάς), ἀναγνωρίση τό Ἰσραὴλ. Η Ἑλλάς, ἐπωφελῶς διά τήν ιδιαί, ὀφείλει ν' ἀνταποκριθῇ θετικῶς εἰς τήν πρότασιν τοῦ Ἰσραὴλ, ώς γράφομεν καὶ εἰς τόν τίτλον τοῦ παρόντος ἀρθρου!

Ἐπί τοῦ θέματος θά ἐπανέλθωμεν!

(«Νέοι Ἀνθρωποι», 17 - 1 - 1981)

Από τό Μουσείο Διασπορᾶς Παγκόσμιος διαγωνισμός φωτογραφίας

Τό Μουσείο τής Διασπορᾶς, Beth Hatefutsoth, στό Τέλ - Αβίβ, διοργανώνει παγκόσμιο διαγωνισμό φωτογραφίας γιά έρασιτέχνες φωτογράφους δύο κατηγοριών: πρώτον γιά κάτω των 18 έτών και δεύτερον γιά πάνω των 18

Οι φωτογραφίες πρέπει νά είναι έβραικού περιεχομένου π.χ. πορτραΐτα Έβραιών, έβραικές συνοικίες, νεκροταφεία, συναγαγές, κοινοτικά κέντρα, σχολεία, έβραικές ένδυμασίες κ.λ.π.

Κάθε διαγωνιζόμενος μπορεί νά στείλει άπο 5 – 20 φωτογραφίες, διαστάσεων 18 x 24cm, κολλημένες, ή κάθε μία πάνω σέ άσπρο χαρτί μέ τά σποιχεία του συμμετέχοντος και μία μικρή περίληψη γιά τό περιεχόμενο τής φωτογραφίας.

Φωτογραφίες θά γίνουν δεκτές μέχρι τίς 30 Σεπτεμβρίου 1981 στή διεύθυνση:

Beth Hatefutsoth

Photo Competition Unit

P.O.B. 39359 Tel - Aviv 61392 Israel

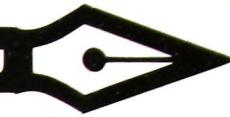
Η άπονομή τών βραβείων θά γίνει τό Χονουκά τού 1981 στό Beth Hatefutsoth. Βραβεία θά δοθούν και γιά τίς δύο κατηγορίες συμμετεχόντων. Τό πρώτο βραβείο κάθε κατηγορίας θά είναι ένα ταξίδι στό Ισραήλ μέ παραμονή μιᾶς βδομάδας σέ ένα άπό τά Dan Hotels και περιηγήσεις στή χώρα μέ τά Egged Tours. Τό δεύτερο βραβείο θά είναι 500 δολλάρια Αμερικής. Έπισης θά δοθούν μετάλλια και τίτλοι συμμετοχής σ' δύο διεθνείς φωτογραφικές έκθεσης.

Τό Yad Vashem συγκεντρώνει ύλικο γιά τό Όλοκαυτώμα

Μέ έπιστολή του, τό Yad Vashem μᾶς πληροφορεί ότι συγκεντρώνει έντατικά ύλικο γιά τήν έκδοση τής ιστορίας τού Όλοκαυτώματος στίς κατεχόμενες άπό τούς Ναζί χώρες. (Δηλαδή και στήν Ελλάδα).

Παρακαλεί, λοιπόν, δλους δάσους κατέχουν παρόμοιο ύλικό (ντοκουμέντα, μαρτυρίες, φωτογραφίες, προσωπικές άναμνήσεις κλπ.) νά έπικοινωνήσουν μέ τόν ειδικό αύτό Όργανοισμό στή διεύθυνση: Yad Vashem (Dictione of Atchives) P.O.B. 3477 – Jerusalem.

1. ΠΕΡΙ ΕΒΡΑΙΩΝ

Έμπρος: Ξανάρχισε στήν Εύρωπη πότο κυνήγι τού έβραίου». Αύτό είναι άποτέλεσμα του άντισημιτισμού τής Δεξιάς, τής Αριστεράς και τήν έμπορικών συμφέροντων (6 - 3 - 1981).

Χριστιανική: Μέ τόν τίτλο «'Αντισημιτισμός καί άντισιωνιαμός» δημοσιεύει τά παρακάτω:

«Σέ σχόλιο τῆς «Έλευθεροτυπίας» τῆς περασμένης Τρίτης δναφέρεται ότι κάποιος ύπουργός άπεδωσε «άνθελληνικές σκοπιμότητες στην δημοσιογράφο Κλωνίτα Ράιτ, έπειδη είναι Έβραία! Θυμίζουμε ότι ή δημοσιογράφος είχε άποκαλύψει τήν υπαρξη μυστικής συμφωνίας Κυβέρνησης – Αμερικάνων γιά πυρηνικά όπλα στή χώρα μας. Τό Κίνημα τῆς Χριστιανικής Δημοκρατίας, πάντα έπισημαινε καί πολεμούσε τήν πολιτική τού Διεθνούς Σωτηρίου. 'Ομως, πάντα καταδίκαε ότι άφορούσε τό χυδαίο ρατσισμό καί ίδιαίτερα τόν ύποσυνείδητο άντισημιτισμό, πού καλλιεργοῦν τά ναζιστογεγένη άνθρωποις! Μπορεί ω κ. ύπουργός νά μήν έχει Έβραϊκό θρήσκευμα... 'Ομως, αύτό δέ σημαίνει ότι δέ συμμετέχει σέ μια κυβέρνηση που έχει προσπερτεί τά συμφέροντα τού Ιμπεριαλισμού, μιά κυβέρνηση που ούνέχεται τίς άνθελληνικές έπιδωξίες τού Σωτηρίου σύσσων άφορα τουλάχιστο τό Κυπριακό. 'Οπως λοιπόν δέ σημαίνει ότι έπειδη κάποιος είναι Έβραίος έχει προτερετεί υπόπτα συμφέροντα, δέν συμβαίνει τό άντιθέτο με κάποιον μή Έβραίο. Τό τί κάνει ό καθένας φαίνεται από τή έργα του...» (7 - 3 - 1981).

Έλευθεροτυπία: «Ανανίησεις τῆς Ε. Χαλκούση όπα τό «Αουσβίτς: Μία έπισκεψη στό φθινόπερο κολαστήριο» (11 - 3 - 1981).

Έλληνος Βορρᾶς: Μέ τήν εύκαιρια τῆς συμπληρώσεως, 37 χρόνων άπο τότε πού 1.000 περίπου Έβραιοι τῆς Καστοριάς άπήχθησαν, κατά τό 1944, άπο τούς Γερμανούς κι άδηγήθησαν στά διάφορα κρεματόρια όπου βρήκαν μαρτυρικό θάνατο, ό Δ. Γιαννούσης γράφει ένδιαφέρουσες άναμνησεις από τούς «Ιαστηλίτες τῆς Καστοριάς» (22 - 3 - 1981).

Ταχυδρόμος: Μέ άφορμή τήν έρευνα γιά τόν έμπρησμό τού Ράιχσταγκ σημειώνει ότι «Καί οι Γερμανοί τώρα παραδέχονται: 'Ενοχοι ή-ταν οι Ναζί» (26 - 3 - 1981).

Βήμα: Στίς Επιφυλλίδες του, παρουσιάζοντας τά δύο νέα βιβλία τού Λεόν Πολιακώφ έχειγε «πώς οι κοινωνίες άνακαλύπτουν άποδιο-πομπαίους τράγους». Συγκεκριμένα ο Πολιακώφ σημειώνει ότι «Στίς δυτικές κοινωνίες μας, γιά νά μιλήσουμε μόνο γι αύτές, έπανει-λημένα ό άποδιοπομπάς τράγος πήρε τή μορφή τού 'Έβραιου'. Άκρον καί μεγάλα πνεύματα, όπως ο Βολταΐρος, ο 'Έγελος, ο Μάρκ κ.ά. Ίπεστήριζαν ύποκριτικά τήν 'διαβολική αιτιότητα τών 'Έβραιων μέ διάφορα γεγονότα (!), μέ άποτέλεσμα νά άδηγηθούμε στή γε-νοκτονία τών 'Έβραιων» (2 - 4 - 1981).

2. ΠΕΡΙ ΙΣΡΑΗΛ

Γυναίκα: «Η κ. Μ. 'Αντωνίου (Χαλανδρί) δημοσιεύει τήν παρακάτω έπιστολή:

«Ένα πρόσφατο τάξιδι μου στο 'Ισραήλ μ' άφησε κυριολεκτικά άλαλη άπο θαυμασμό καί άποριά πώς ένα τόσο μικρό καί νεοσύστατο κράτος δέν θέλησε νά βάλει ούτε ένα χορταράκι, ούτε μιά σταγόνα νερό στό σάγονο έδαφος. Οι πόλεις μέ τίς λουλουδισμένες αύλες δέν έχουν νά ζηλέψουν τίποτα άπτ' τά κατάφυτα χωριά καί άντιστρόφως τά χωριά. Έφοδιασμένα μέ όλα έκεινα τά μέσα που κάνουν τή ζωή άνετη καί εύχαριστη, δέν έχουν νά ζηλέψουν τίποτα άπτ' τίς πόλεις. Τά νοοσκούμενα τού Ι.Κ.Α. καί όλα τ' άλλα είναι χτισμένα σε κα-ταπληκτικές τοποθεσίες, άνετα, πολυτελή μέ τεράστια παράθυρα γιά νά βλέπουν όλοι οι άσθενείς τόν ήλιο καί τήν εύχαριστη θέα. 'Η ιατρική, ή παιδεία, ή βιομηχανία κ.λ.π. είναι όλα πολι προηγμένα. Κι άς βρίσκεται συνεχώς αύτός ό λαός έπι ποδός πολέμου. Πώς τά καταφέρουν όλα αύτά; Τήν άπαντηση τή βρήκα, δταν συναναστράφηκα μαζί τους έπι δέκα μέρες; Οι 'Ισραηλινοί χρησιμοποιούν τό μυαλό τους, τά χέρια τους, τήν καρδιά τους, μόνο γιά ένα σκοπό όλοι άνεξαρτεώς; Γιά νά δούνε τή χώρα τους όσο γίνεται πιο ψηλά. Ό έαυτός τους έχεται σε δεύτερη θέση. 'Εμεις δουλεύουμε δλοι όπλα προηγμένα δλοι πάντα μας καί τήν οίκογνενεία μας. Ποτέ δέν νοιαζόμαστε γιά τήν πατρίδα καί γιά τό σύνολο. Αύτη είναι ή μεγάλη μας διαφορά» (25 - 2 - 1981).

Πελοπόννησος (Πατρών): Ή χώρα τῆς παροχής πρώτων βοηθειών σε τραύματα τού άνθρωπινου σώματος, νέο έπιτευγμα σημειώ-σαν οι έπιστημονες τού 'Ισραήλ. Πρόκειται γιά ειδικό έπιδεσμο, πού χρησιμοποιείται γιά έποντάλωση έγκαυμάτων. (24 - 2 - 1981).

Πολιτικά Θέματα: Σέ συνέντευξη τού υπουργού Πολιτισμού κ. Α. 'Ανδριανοπούλου, στό θέμα τής διοικούμενης τού 'Έλληνισμού τού έξωτερικού σημειώνει:

«Μάθαμε τί έκαναν οι ξένοι, ίδιαίτερα οι 'Ισραηλίτες. 'Εστειλα ένα συνεργάτη μου, έμεινε είκοσι μέρες στό 'Ισραήλ, συζήτησε μέ κρατικούς παράγοντες, έιδε πώς άντιμετωπίζουν τούς 'Έβραιους τῆς διασποράς. Δέν έιχαμε, βέβαια, κοινά προβλήματα. Άλλα είδαμε τήν οργανωτική τους υπόδομή. Μάθαμε ότι τό 'Ισραήλ είχε πάντα τακτική έπισημη παρουσία στίς 'Έβραικες Κοινότητες τού έξωτερι-κού. Καί κάναμε τό ίδιο. Δέν στέλνουμε φυσικά, κάθε μήνα έναν «έπισημο» στίς 'Ηνωμένες Πολιτείες, όπως συμβαίνει μέ τό 'Ισραήλ. 'Έκαικιάσματε, όμως, τίς διακομματικές άποστολές τού Κοινωνίου μας. Καί θαρρώ πώς καλύψαμε τής άποστάσεις» (3 - 3 - 1981).

Πελοπόννησος (Πατρών): Ή μοντέρνα γεωπνία μελετάει, προγραμματίζει καί σύντομα θά έχαγγείται νέες έπαναστατικές μεθόδους στίς καλλιέργειες. 'Ετοι οι έπιστημονες έχουν πετύχει ώστε ή βλάστηση νά έιναι αιώρουμενη καί δέν χρειάζεται ούτε χώρα, ούτε βρο-χή γιά τήν άναπτυξή της. Οι δημιουργοί τής νέας τεχνικής ύποστριψούν δτι πραγματοποίουν σπουδαία πρόσδο στήν καλλιέργεια φυ-τών πάνω σ' ένα στρώμα όπλο πλαστικό όπου οι ρίζες παντίζονται, μ' ένα «σπριάλ» θρεπτικών ούσιών. 'Η νέα μέθοδος...βαφτίστηκε μέ τό άνομα 'άεροπονική' κι άρχισε νά έφαρμοζεται, πειραματικά, στέ προοδευτικές καλλιέργειες (θερμοκήπια) τού 'Ισραήλ» (5 - 3 - 1981).

Άκροπολις: 'Ιδιαίτερη έπιτυχία σημείωσαν οι διαλέξεις πού έδωσαν στά πανεπιστήμια Χάιφας, Τέλ Αβίβ καί 'Ιεροσολύμων ό καθηγη-τής προϊστορικής άρχαιολογίας στό Πανεπιστήμιο 'Αθηνών κ. Γ. Κορρές καί ή σύζυγός του δρ. Αίκατεριν Κορρέ (άρχαιολόγος – λαο-γράφος) «περί τής έφανίσεως τού χρυσού κατά τήν πρωτομυκηναϊκή έποχη καί περί τών νεοελληνικών παραδοσιακών κοσμημάτων».

«Άπο 'Ισραηλιτικής πλευράς, έτονίσθη ή έπιθυμία διά τήν περιπτέρων σύσφιγξ τών πνευματικών σχέσεων μεταξύ τών δύο χωρών. Καί, έλπιζεται, θίτη σύντομα θά άρχισε ή πρώτη έλληνοιστραηλινή άνασκαφή στή Νικόπολη, γιά τήν άνεύρεση κτίσματος τής έποχης τού 'Ηρωδου» (24 - 3 - 1981).

— ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 12 —

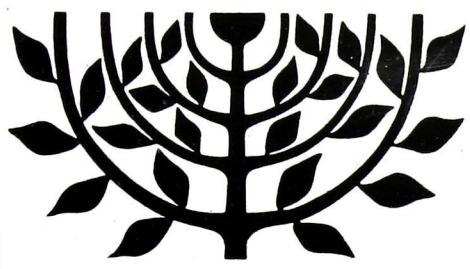
'Εκδηλώσεις τού Πνευματικού Κέντρου τῆς Κοινότητος 'Αθηνῶν

Πλούσιο τό πρόγραμμα έκδηλώσεων τού Πνευματικού Κέντρου τῆς Κοινότητος 'Αθηνῶν, κατά τό μήνα Μάρτιο, περιέλαβε: Τσάι (τής VISO), Μπαζάρ γλυκών (τής Aviv), Χορό τού Πουριμ (τής Aviv), έπιτσιο παιδικό χορό τού Πουριμ (τής ΜΠΕΝΟΤ – ΜΠΕΡΙΤ), 'Άναγνωση τού Χρονικού τού Πουριμ – Μεγικιά (τών 'Επιπτροπών Θρησκευτικής καί Παρνασσείμ) κ.ά.

■ Μέ τήν εύκαιρια τής έθνικής έπετείου τής 25ης Μαρτίου, ό Πρόεδρος τού 'Συνδέσμου 'Ελλάς – 'Ισραήλ' κ. Δημ. Νικολαΐδης μιλήσε σχετικά.

■ Τέλος, μέ θέμα «'Αντισιωνισμός, ή σύγχρονη μορφή τού 'Αντι-σημιτισμού» έγινε συζήτησης άπο έπιπροσώπους έβραικών οργα-νώσεων. Προβλήθηκε καί ή τανία «3.500 άντισημιτισμάς». (Συν-τονιστής ό κ. 'Ισ. Μορδεχάϊ).

■ 'Υπενθυμίζεται ότι τήν παραμονή τού Πέσσαχ (18 'Απριλίου 1981 καί ώρα 8.30) στό Κοινοτικό Κέντρο θά γίνει Σέδερ.

עַל חַיִם הָיָה

Δένδρον ζωῆς εἶναι ἡ Τορά...

(Παροιμ. 3:18)